

Wet houdende bepalingen over het vaststellen van de aard van het overlijden, de doodsoorzaak en de identiteit van overledenen en over de bestemming van lichamen van overledenen (Wet bestemming lichamen overledenen)

(KetenID W GK009598)

VOORSTEL VAN WET

Wij Willem-Alexander, bij de gratie Gods, Koning der Nederlanden, Prins van Oranje-Nassau, enz. enz. enz.

Allen, die deze zullen zien of horen lezen, saluut! doen te weten:

Alzo Wij in overweging genomen hebben, dat het vanwege een aantal maatschappelijke ontwikkelingen en behoeften van burgers wenselijk is de Wet op de lijkbezorging te vervangen door een nieuwe wet waarin regels over de vaststelling van de aard van het overlijden, de doodsoorzaak en de identiteit van overledenen worden geactualiseerd en aangevuld, de kwaliteit van de schouw beter wordt gewaarborgd, invasieve handelingen aan het lichaam van een overledene van een grondslag worden voorzien, resomeren als nieuwe bestemming van het lichaam van een overledene wordt toegevoegd aan de bestaande bestemmingen en een aantal andere wijzigingen worden aangebracht die samenhangen met de aan het lichaam van een overledene te geven bestemming;

Zo is het, dat Wij, de Afdeling advisering van de Raad van State gehoord, en met gemeen overleg der Staten-Generaal, hebben goedgevonden en verstaan, gelijk Wij goedvinden en verstaan bij deze:

Hoofdstuk 1. Algemene bepalingen

§ 1. Begrippen en reikwijdte

Artikel 1 Begripsbepalingen

In deze wet en de daarop berustende bepalingen wordt verstaan onder:

aard van het overlijden: natuurlijk of niet-natuurlijk overlijden;

begraafplaats: gemeentelijke of bijzondere begraafplaats als bedoeld in artikel 36, met inbegrip van een gedeelte daarvan;

begraven: bestemmen van het lichaam middels plaatsing in een graf op een begraafplaats of in een graf of grafkelder als bedoeld in artikel 132;

bestemming: bestemming als bedoeld in artikel 3 of, indien bij algemene maatregel van bestuur toepassing is gegeven aan artikel 76, een bestemming als bedoeld in dat artikel;

burgerservicenummer: burgerservicenummer als bedoeld in artikel 1, onderdeel b, van de Wet algemene bepalingen burgerservicenummer;

cremeren: bestemmen van het lichaam middels verbranding in een crematorium;

DNA-onderzoek: onderzoek van lichaamsmateriaal dat gericht is op het vergelijken van DNA-profielen van de onbekende overledene of het vaststellen van verwantschap;

doodgeborene: na een zwangerschapsduur van ten minste 24 weken levenloos geboren kind;

doodsoorzaak: onderliggende doodsoorzaak als bedoeld in Verordening (EG) nr. 1338/2008 van het Europees Parlement en de Raad van 16 december 2008 betreffende communautaire statistieken over de volksgezondheid en de gezondheid en veiligheid op het werk (PbEU 2008, L 354);

lichaam: lichaam van een overledene;

natuurlijk overlijden: overlijden dat uitsluitend het gevolg is van een spontane ziekte, waaronder mede wordt begrepen een complicatie van een handeling op het gebied van de geneeskunst die in overeenstemming met de wet en volgens de gebruikelijke medische normen is uitgevoerd;

niet-natuurlijk overlijden: overlijden als direct of indirect gevolg van een ongeval, geweld of een andere van buiten komende oorzaak, schuld of opzet van een ander, of zelfdoding;

overledene: persoon bij wie de dood is ingetreden, met inbegrip van een doodgeborene;

overlijdensonderzoek: onderzoek door opsporingsambtenaren als bedoeld in artikel 141, onderdelen b en c, van het Wetboek van Strafvordering in geval van een mogelijk niet-natuurlijk overlijden met als doel vast te stellen of het overlijden het gevolg zou kunnen zijn van een strafbaar feit. Het vaststellen van de identiteit kan onderdeel uitmaken van het overlijdensonderzoek;

plaats van bijzetting: bewaarplaats, gelegen bij een crematorium of resomatorium of daarbuiten voor asbussen of stofbussen;

resomeren: proces waarbij het lichaam wordt opgelost in een basische vloeistof in een resomatorium;

schouw: onderzoek van het lichaam door de behandelend arts of forensisch arts met als doel de aard van het overlijden en de doodsoorzaak vast te stellen, waaronder in ieder geval mede kan worden begrepen het vaststellen van de identiteit van de overledene, een onderzoek naar diens medische voorgeschiedenis en een onderzoek van de directe omgeving waar het lichaam is aangetroffen;

vaste stof: na resomatie overgebleven lichaamsresten met een vaste substantie;

verzamelgraf: afgesloten plaats op een begraafplaats waar lichaamsoverblijfselen na een ruiming ter aarde worden besteld.

Artikel 2 Reikwijdte

1. Deze wet is niet van toepassing op een menselijke vrucht die na een zwangerschapsduur van minder dan vierentwintig weken:
 - a. levenloos ter wereld is gekomen;
 - b. intra-uterien is overleden; of
 - c. binnen vierentwintig uur na de geboorte is overleden.
2. Aan een menselijke vrucht als bedoeld in het eerste lid kan, een krachtens deze wet geregelde bestemming worden gegeven, mits de behandelend arts een schriftelijke verklaring heeft afgegeven waaruit blijkt dat sprake is van een omstandigheid als bedoeld in het eerste lid. De artikelen 3, 4, 25, eerste lid, 25, derde lid, met dien verstande dat in afwijking van de onderdelen a en b, de in dit lid bedoelde verklaring van de arts, wordt verstrekt, 25, vierde lid, eerste zin, 35 en 30 zijn in dat geval van overeenkomstige toepassing.
3. Voor de toepassing van deze wet en de daarop berustende bepalingen worden aangetroffen lichaamsdelen en lichaamsdelen die bij leven zijn afgescheiden, gelijkgesteld met een lichaam, tenzij bij of krachtens deze wet anders is bepaald.
4. Deze wet is niet van toepassing op menselijke resten die zijn aan te merken als een archeologische vondst als bedoeld in artikel 1.1 van de Erfgoedwet.

§ 2. Bestemmingen

Artikel 3 Toegelaten bestemmingen

1. Een lichaam krijgt slechts een van de volgende bestemmingen:
 - a. begraving;
 - b. crematie;
 - c. resomatie; of
 - d. een bijzondere bestemming als bedoeld in de artikelen 73, 74 en 75.
2. Voor de toepassing van deze paragraaf wordt onder bestemming ook begrepen het geven van een bestemming aan de as, bedoeld in artikel 62, en de vaste stof.

Artikel 4 Individuele of gezamenlijke bestemming

1. Een lichaam krijgt individueel een bestemming en wordt daartoe individueel in een kist of ander omhulsel gelegd.

2. In afwijking van het eerste lid kunnen, op verzoek van de in artikel 6, tweede lid, bedoelde persoon, twee of meer lichamen gezamenlijk worden bestemd en daartoe gezamenlijk in een kist of ander omhulsel worden gelegd. Dit is uitsluitend mogelijk zolang deze lichamen nog geen bestemming hebben gekregen en voor zover de begraafplaats, het crematorium of het resomatorium in deze mogelijkheid voorziet.

Artikel 5 Uiterste wilsbeschikking bestemming

1. Een persoon van zestien jaar of ouder kan een uiterste wilsbeschikking als bedoeld in artikel 42 van Boek 4 van het Burgerlijk Wetboek maken over de bestemming van diens lichaam na overlijden. Artikel 55 van Boek 4 van het Burgerlijk Wetboek is van overeenkomstige toepassing.
2. Een in algemene bewoordingen gestelde herroeping van een uiterste wilsbeschikking wordt geacht geen herroeping in te houden van een vroeger te kennen gegeven wil als bedoeld in het eerste lid.

Artikel 6 Voorziening in de bestemming en informatieplicht

1. In de bestemming, bedoeld in de artikelen 3 en 4, wordt voorzien in overeenstemming met de wens of de vermoedelijke wens van de overledene, tenzij dat redelijkerwijs niet geveerd kan worden.
2. De persoon die het verlot tot bestemming, bedoeld in artikel 25, aanvraagt, draagt zorg voor de bestemming van het lichaam en heeft de zeggenschap over de uitvoering daarvan. De uitvoering kan mede geschieden door degene die redelijkerwijs geacht kan worden in de plaats te zijn getreden van degene die zorgdraagt voor de bestemming van het lichaam.
3. De persoon, bedoeld in het tweede lid, informeert tenminste bloed- of aanverwanten van de overledene in de eerste en de tweede graad en de echtgenoot, geregistreerde partner of andere levensgezel van de overledene tijdig over het overlijden en over de voorgenomen bestemming en stelt tenminste deze bloed- of aanverwanten in staat om afscheid te nemen tenzij dit redelijkerwijs niet van deze persoon geveerd kan worden.

Hoofdstuk 2. Maatregelen ten behoeve van het vaststellen van de aard van het overlijden, de doodsoorzaak en de identiteit van de overledene

§ 1. Schouw door arts

Artikel 7 Vereisten en bevoegdheden schouw

1. De schouw van het lichaam wordt zo spoedig mogelijk na het overlijden verricht door de behandelend arts of een forensisch arts.
2. De schouw is van goede kwaliteit en van goed niveau. Hieronder wordt verstaan een schouw die tijdig en doeltreffend is en waarbij de behandelend arts of forensisch arts de rechten van de overledene zorgvuldig in acht neemt en het lichaam met respect behandelt, en voorts handelt in overeenstemming met de op hem rustende verantwoordelijkheden, voortvloeiende uit de professionele standaard.
3. Indien de behandelend arts de schouw heeft verricht en meent geen verklaring van natuurlijk overlijden als bedoeld in artikel 10, eerste lid, af te kunnen geven, deelt deze dat direct mede aan de forensisch arts. De forensisch arts neemt de schouw over.
4. De behandelend arts en andere betrokken hulpverleners verstrekken de forensisch arts op diens verzoek zo spoedig mogelijk de gegevens uit het medisch dossier van de overledene die naar zijn oordeel noodzakelijk zijn voor het uitvoeren van de schouw, of verlenen hem inzage in het medisch dossier.
5. De forensisch arts is, met inachtneming van artikel 35a, eerste lid, van de Wet op de beroepen in de individuele gezondheidszorg, bevoegd tot het verrichten of laten verrichten van aanvullende onderzoekshandelingen indien hij deze noodzakelijk acht voor de vaststelling van de aard van het overlijden en de doodsoorzaak.
6. Onder de aanvullende onderzoekshandelingen, bedoeld in het vijfde lid, wordt in ieder geval begrepen het afnemen of laten afnemen van lichaamsmateriaal van de overledene, en, met inachtneming van artikel 36, achtste lid, van de Wet op de beroepen in de individuele gezondheidszorg, het verrichten of laten verrichten van beeldvormend onderzoek van het lichaam of andere bij algemene maatregel van bestuur te bepalen onderzoekstechnieken.
7. De door de forensisch arts verkregen gegevens of afschriften van bescheiden uit het medisch dossier van de overledene, bedoeld in het vierde lid, worden niet voor een ander doel gebruikt dan voor het vaststellen van de aard van het overlijden of de doodsoorzaak.

8. Bij of krachtens algemene maatregel van bestuur kunnen regels en eisen worden gesteld met betrekking tot de onderzoekshandelingen en de handelingen met het lichaamsmateriaal, bedoeld in het vijfde lid.
9. Bij of krachtens algemene maatregel van bestuur kunnen regels worden gesteld met betrekking tot de schouw door de forensisch arts in het geval van levensbeëindiging op verzoek en hulp bij zelfdoding.
10. Bij regeling van Onze Minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport kunnen locaties worden aangewezen waar het onderzoek, bedoeld in het vijfde lid, kan plaatsvinden, voor zover het gaat om minderjarige overledenen.

Artikel 8 Uitzondering optreden als schouwarts

1. Een behandelend of forensisch arts verricht de schouw niet indien de band met de overledene of de ouder van de doodgeborene zodanig is dat de objectiviteit of de schijn van objectiviteit van de arts in het geding komt.
2. Een band als bedoeld in het eerste lid wordt in ieder geval aangenomen indien:
 - a. tussen de behandelend of forensisch arts en de overledene of de ouder van de doodgeborene bloed- of aanverwantschap tot in de derde graad, een huwelijk of een geregistreerd partnerschap bestond of bestaat dan wel die arts een andere levensgezel van de overledene of de ouder van de doodgeborene was;
 - b. de forensisch arts gedurende de laatste twee jaar geneeskundige behandelingen heeft verricht bij de overledene of de ouder van de doodgeborene.

Artikel 9 Benoeming forensisch arts en inschrijving register

1. Het college van burgemeester en wethouders draagt zorg voor het verrichten van de schouw door een forensisch arts. Hiertoe worden een of meer forensisch artsen benoemd volgens bij of krachtens algemene maatregel van bestuur gestelde regels.
2. Uitsluitend artsen die als forensisch arts zijn ingeschreven in een daartoe gehouden register, worden benoemd als forensisch arts.

§ 2. Verklaringen, verslagen en opgaven

Artikel 10 Verklaring natuurlijk overlijden en verslag

1. De arts die de schouw heeft verricht, geeft een verklaring van natuurlijk overlijden af indien deze ervan overtuigd is dat de aard van het overlijden natuurlijk is.
2. Indien de behandelend arts de schouw van het lichaam van een minderjarige overledene heeft verricht, geeft deze een verklaring van natuurlijk overlijden slechts af na overleg met de forensisch arts.
3. Indien de forensisch arts na de schouw geen verklaring van natuurlijk overlijden kan afgeven, brengt deze, indien van toepassing zoveel mogelijk na overleg met een opsporingsambtenaar als bedoel in artikel 15, eerste lid, zo spoedig mogelijk verslag over zijn bevindingen uit aan de officier van justitie. Een mondeling verslag wordt zo spoedig mogelijk schriftelijk bevestigd.

Artikel 11 Verslag in geval van levensbeëindiging op verzoek of hulp bij zelfdoding

1. Indien het overlijden het gevolg is van de toepassing van levensbeëindiging op verzoek of het verlenen van hulp bij zelfdoding, bedoeld in artikel 293, tweede lid, respectievelijk artikel 294, tweede lid, tweede volzin, van het Wetboek van Strafrecht, doet de behandelend arts van de oorzaak van het overlijden direct mededeling aan de forensisch arts.
2. De behandelend arts bevestigt de mededeling bedoeld in het eerste lid, zo spoedig mogelijk middels invulling en verzending aan de forensisch arts van een daartoe vastgesteld formulier.
3. Bij het formulier bedoeld in het tweede lid, voegt de behandelend arts een beredeneerd verslag inzake de naleving van de zorgvuldigheidseisen, bedoeld in artikel 2, eerste lid, van de Wet toetsing levensbeëindiging op verzoek en hulp bij zelfdoding.
4. De behandelend arts kan de mededeling en het beredeneerd verslag elektronisch verzenden naar de forensisch arts, indien de forensisch arts kenbaar heeft gemaakt dat deze weg is geopend. Bij het openstellen van de elektronische weg wijst de forensisch arts een voldoende betrouwbare en vertrouwelijke wijze van verzenden van de mededeling en het beredeneerd verslag aan. De forensisch arts kan eisen stellen aan de wijze van elektronische verzending mits die eisen de mogelijkheid van elektronische verzending niet onevenredig belemmeren.
5. Elektronische verzending als bedoeld in het vierde lid, geschiedt slechts op de door de betreffende forensisch arts aangewezen wijze. De artikelen 2:16, eerste lid, onderdeel a, en

tweede lid, 2:17, 2:18, eerste lid, 2:20 en 2:25 van de Algemene wet bestuursrecht zijn van overeenkomstige toepassing.

6. In afwijking van het vijfde lid, eerste zin, kan Onze Minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport de elektronische verzending bij regeling voorschrijven.

Artikel 12 Verslag aan regionale toetsingscommissie

1. Onverminderd artikel 10, derde lid, brengt de forensisch arts, indien sprake is van een mededeling als bedoeld in artikel 11, eerste lid, zo spoedig mogelijk verslag uit aan een regionale toetsingscommissie als bedoeld in artikel 3 van de Wet toetsing levensbeëindiging op verzoek en hulp bij zelfdoding door invulling en verzending van een daartoe vastgesteld formulier. De forensisch arts zendt het beredeneerd verslag, bedoeld in artikel 11, derde lid, mee.
2. In afwijking van artikel 2:7, tweede lid, van de Algemene wet bestuursrecht kan Onze Minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport bij regeling voorschrijven dat de forensisch arts de in het eerste lid bedoelde verslagen slechts kan verzenden op de door de regionale toetsingscommissies krachtens artikel 2:13, tweede lid, van die wet aangewezen elektronische wijze van verzenden.

Artikel 13 Opgave doodsoorzaak

1. De behandelend arts of de forensisch arts doet zo spoedig mogelijk na de afgifte van de verklaring van natuurlijk overlijden, bedoeld in artikel 10, eerste lid, of na het uitbrengen van het verslag, bedoeld in artikel 10, derde lid, opgave van de doodsoorzaak en de direct daarmee samenhangende gegevens aan de medisch ambtenaar van het Centraal Bureau voor de Statistiek.
2. Bij de opgave wordt het burgerservicenummer van de overledene vermeld indien de overledene op het moment van overlijden was ingeschreven in de basisregistratie personen. Bij een kind jonger dan één maand waarvan het burgerservicenummer nog niet bekend is of bij een doodgeborene wordt het burgerservicenummer van de moeder vermeld.
3. In afwijking van artikel 2:7, tweede lid, van de Algemene wet bestuursrecht kan Onze Minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport bij regeling voorschrijven dat de opgave van de doodsoorzaak slechts kan worden gedaan op de door het Centraal Bureau voor de Statistiek krachtens artikel 2:13, tweede lid, van die wet aangewezen elektronische wijze van verzenden.

Artikel 14 Vaststelling modellen

1. Het model van de verklaring van natuurlijk overlijden, bedoeld in artikel 10, eerste lid, wordt vastgesteld bij regeling van Onze Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, handelende in overeenstemming met Onze Minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport.
2. De modellen van het verslag, bedoeld in artikel 10, derde lid, het formulier, bedoeld in artikel 11, tweede lid, het beredeneerd verslag, bedoeld in artikel 11, derde lid, en het formulier, bedoeld in artikel 12, eerste lid, worden vastgesteld bij regeling van Onze Minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport, handelende in overeenstemming met Onze Minister van Justitie en Veiligheid.
3. Het model van het formulier voor de opgave van de doodsoorzaak, bedoeld in artikel 13, eerste lid, wordt vastgesteld bij regeling van Onze Minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport.

§ 3. Onderzoek opsporingsambtenaren

Artikel 15 Onderzoek opsporingsambtenaren in het kader van het overlijdensonderzoek

1. In geval van een mogelijk niet-natuurlijk overlijden kan een opsporingsambtenaar als bedoeld in artikel 141, onderdelen b en c, van het Wetboek van Strafvordering, onder gezag van de officier van justitie, voor zover dat redelijkerwijs nodig is ter uitvoering van het overlijdensonderzoek:
 - a. de plaats waar de overledene zich bevindt of de plaats ten aanzien waarvan aanwijzingen bestaan dat zich daar een overledene bevindt betreden, zonder toestemming van de rechthebbende of de bewoner. Indien de overledene voorafgaand aan het overlijden is vervoerd ten behoeve van levensreddende zorg, omvat dit de plaats waar de overledene is aangetroffen;
 - b. de plaats waar de overledene zich bevindt onderzoeken en onderzoek verrichten aan voorwerpen die zich op die plaats bevinden. Indien de overledene voorafgaand aan het

- overlijden is vervoerd ten behoeve van levensreddende zorg, omvat dit de plaats waar de overledene is aangetroffen;
- c. in samenspraak met de forensisch arts een onderzoek verrichten aan de kleding en aan het lichaam en de voorwerpen die de overledene onder zich heeft;
 - d. beeldopnamen maken van het lichaam en de plaats waar de overledene zich bevindt;
 - e. een beperkt onderzoek verrichten aan digitale-gegevensdragers of geautomatiseerde werken die zich bevinden op de plaats waar de overledene zich bevindt;
 - f. degene van wie redelijkerwijs kan worden vermoed dat hij toegang heeft tot bankgegevens van de overledene bevelen dat hij meldt of er in een periode van vierentwintig uur rond het geschatte tijdvak van overlijden niet-geautomatiseerde transacties of pogingen daartoe hebben plaatsgevonden;
 - g. degene van wie redelijkerwijs kan worden vermoed dat hij toegang heeft tot beelden van de plaats waar de overledene zich bevindt en die zijn gemaakt met camera's voor de beveiliging van goederen, gebouwen of personen, bevelen deze gegevens te verstrekken. Het bevel strekt zich uit tot ten hoogste een periode van vierentwintig uur rond het geschatte tijdvak van overlijden.
2. Indien het optreden van de forensisch arts niet kan worden afgewacht, kan de opsporingsambtenaar onderzoek verrichten dat is gericht op het meten van de temperatuur in de openingen of holten van het lichaam.
 3. De opsporingsambtenaar kan, zolang het overlijdensonderzoek niet is afgerond:
 - a. bevelen dat niemand zich, zonder zijn uitdrukkelijke toestemming, van de plaats van onderzoek zal verwijderen;
 - b. bevelen dat degene tot wie het bevel is gericht zich van de plaats van onderzoek zal verwijderen;
 - c. maatregelen nemen of doen nemen die redelijkerwijs nodig zijn om het wegmaken of beschadigen van sporen van een mogelijk strafbaar feit te voorkomen;
 - d. maatregelen nemen of doen nemen tot bewaking of afsluiting van de plaats.
 4. De opsporingsambtenaar kan de bevoegdheden, bedoeld in het eerste, tweede en derde lid, uitoefenen voorafgaand aan, gelijktijdig met en kort na afloop van de schouw.
 5. De opsporingsambtenaar maakt proces-verbaal op van hetgeen hij ter uitvoering van het overlijdensonderzoek heeft verricht. Hij brengt, zoveel mogelijk in overleg met de forensisch arts, zo spoedig mogelijk verslag uit aan de officier van justitie.

§ 4. Beperking vervoer en bestemming bij mogelijk niet-natuurlijk overlijden

Artikel 16 Beperking vervoer en bestemming

1. In geval van een mogelijk niet-natuurlijk overlijden wordt het lichaam slechts met toestemming van de officier van justitie of de hulpofficier van justitie vervoerd, kan het lichaam niet worden bestemd en vinden de volgende handelingen niet plaats, of worden zij niet voortgezet, tenzij de officier van justitie daarvoor toestemming heeft verleend:
 - a. ontleding;
 - b. conserverende bewerking als bedoeld in artikel 30;
 - c. sectie of ander geneeskundig onderzoek als bedoeld in de artikelen 22 en 23;
 - d. sectie of verkrijging van organen of weefsels uit het lijk voor orgaan- of weefseldonatie als bedoeld in de Wet op de orgaandonatie of afname van lichaamsmateriaal als bedoeld in de Wet zeggenschap lichaamsmateriaal.
2. Indien de officier van justitie het lichaam vrijgeeft, geeft hij een verklaring van geen bezwaar tegen bestemming. Hij kan in dat geval bevelen tot een verbod op het geven van een bepaalde bestemming of een verbod op het geven van een gezamenlijke bestemming als bedoeld in artikel 4, tweede lid.
3. Indien de officier van justitie in het geval, bedoeld in artikel 11, eerste lid, van oordeel is dat de afgifte van de verklaring van geen bezwaar moet worden uitgesteld, stelt deze de forensisch arts en een regionale toetsingscommissie, bedoeld in artikel 3 van de Wet toetsing levensbeëindiging op verzoek en hulp bij zelfdoding, hiervan onverwijld in kennis.

§ 5. Nader onderzoek doodsoorzaak kinderen

Artikel 17 Vereisten en bevoegdheden nader onderzoek doodsoorzaak kinderen

1. In afwijking van artikel 10, derde lid, kan de forensisch arts zorgdragen voor een nader onderzoek naar de doodsoorzaak van een overleden minderjarige indien hij, na de overledene te hebben geschouwd en na gebruikmaking van de aanvullende onderzoekshandelingen zoals

- bedoeld in artikel 7, zesde lid, de doodsoorzaak niet heeft kunnen vaststellen en meent dat er geen aanwijzingen zijn voor een niet-natuurlijk overlijden.
2. Artikel 7, vijfde lid, is van overeenkomstige toepassing op het nader onderzoek, bedoeld in het eerste lid. Voorts kan een sectie of ander geneeskundig onderzoek van het lichaam van de minderjarige, onderdeel zijn van het nader onderzoek. Artikel 22 is in dat geval niet van toepassing.
 3. Een nader onderzoek als bedoeld in het eerste lid vindt slechts plaats met toestemming van de ouder die het ouderlijk gezag over de minderjarige uitoefende, of beide ouders indien zij gezamenlijk het ouderlijk gezag over de minderjarige uitoefenden, of diens voogd.
 4. De toestemming, bedoeld in het derde lid, wordt gegeven middels een gedagtekende en ondertekende verklaring van de beslissingsbevoegde(n) en kan worden gegeven voor afzonderlijke onderdelen van het onderzoek of onderscheiden handelingen met het lichaam.
 5. De forensisch arts draagt er zorg voor dat de beslissingsbevoegde of beslissingsbevoegden, vóór het vragen van de toestemming, over het doel of de noodzaak van het onderzoek en over de mogelijke handelingen met het lichaam worden geïnformeerd.
 6. De forensisch arts draagt er zorg voor dat het nader onderzoek in overeenstemming met de op hem rustende verantwoordelijkheden, voortvloeiende uit de professionele standaard, wordt verricht.
 7. Bij of krachtens algemene maatregel van bestuur kunnen nadere regels worden gesteld over de uitvoering van het nader onderzoek. Bij regeling van Onze Minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport kunnen locaties worden aangewezen waar het nader onderzoek plaatsvindt.
 8. Na afronding van het nader onderzoek geeft de forensisch arts een verklaring van natuurlijk overlijden als bedoeld in artikel 10, eerste lid, af, indien hij ervan overtuigd is dat de aard van het overlijden natuurlijk is.
 9. Indien tijdens of na het nader onderzoek aanwijzingen naar voren komen die kunnen wijzen op een niet-natuurlijk overlijden, informeert de forensisch arts de officier van justitie overeenkomstig artikel 10, derde lid. Indien deze aanwijzingen naar voren komen voordat het nader onderzoek is afgerond, wordt het nader onderzoek beëindigd.

§ 6. Identificatie onbekende overledene

Artikel 18 Zorg burgemeester voor identificatie onbekende overledene

1. De burgemeester van de plaats waar het lichaam is aangetroffen, draagt zorg voor de vaststelling van de identiteit van de overledene indien die identiteit niet vaststaat en er geen overlijdensonderzoek wordt verricht.
2. Voor zover dat voor de vaststelling van de identiteit van de overledene noodzakelijk is, kan een ambtenaar van politie:
 - a. zonder toestemming van de rechthebbende of de bewoner de plaats betreden waar het lichaam zich bevindt en deze onderzoeken;
 - b. zonder toestemming van de rechthebbende of de bewoner de plaats betreden waar de overledene zich bevond onmiddellijk voorafgaand aan het vervoer ten behoeve van levensreddende zorg en deze plaats onderzoeken;
 - c. een onderzoek verrichten aan de kleding van de overledene en de voorwerpen die de overledene bij zich draagt.

Artikel 19 Aanvullende bevoegdheden ter identificatie onbekende overledene

1. Onverminderd artikel 18, eerste lid, kan de burgemeester, voor zover dit voor de vaststelling van de identiteit van de overledene noodzakelijk is en indien met toepassing van de bevoegdheden, bedoeld in artikel 18, tweede lid, de identiteit van de overledene niet kon worden vastgesteld:
 - a. een arts lichaamsmateriaal van de overledene af laten nemen ten behoeve van DNA-onderzoek;
 - b. een arts een onderzoek in of aan het lichaam van de overledene laten verrichten of een gebitsstatus van de overledene laten maken;
 - c. een ambtenaar van politie een of meer afdrukken van delen van het lichaam laten maken, met uitzondering van een gebitsstatus.
2. De politie draagt zorg voor de uitvoering van het DNA-onderzoek, bedoeld in het eerste lid, onderdeel a, en voor het vergelijken van gebitsstatus en lichaamsafdrukken, bedoeld in het eerste lid, onderdelen b en c. Bij of krachtens algemene maatregel van bestuur kunnen nadere regels worden gesteld over het DNA-onderzoek.
3. Het eerste lid is:

- a. niet van toepassing indien van de overledene reeds een DNA-profiel is verwerkt op grond van het Wetboek van Strafvordering;
- b. ook van toepassing indien de identiteit van de overledene tijdens het overlijdensonderzoek niet is vastgesteld.

Artikel 20 Registratie vastgestelde identiteit overledene

Indien de identiteit van de overledene op grond van artikel 18 of artikel 19 alsnog wordt vastgesteld, registreert de ambtenaar van de burgerlijke stand de identiteit van de overledene in het register van overlijden.

Artikel 21 Gezag over de politie

Bij de uitvoering van de taak en de uitoefening van de bevoegdheden, bedoeld in de artikelen 18 en 19, staat de politie onder gezag van de burgemeester. De burgemeester kan de betrokken ambtenaren van politie hiertoe de nodige aanwijzingen geven.

§ 7. Sectie of ander geneeskundig onderzoek

Artikel 22 Sectie of ander geneeskundig onderzoek met toestemming

1. Indien de overleden meerderjarige of de overleden minderjarige van zestien jaar of ouder daarvoor bij leven toestemming heeft verleend, kan diens lichaam aan een sectie of ander geneeskundig onderzoek worden onderworpen. Artikel 5 is van overeenkomstige toepassing, met dien verstande dat kan worden volstaan met een gedagtekende en door diegene ondertekende verklaring.
2. Het lichaam van een overleden minderjarige van jonger dan zestien jaar kan slechts aan een sectie of ander geneeskundig onderzoek als bedoeld in het eerste lid worden onderworpen met toestemming van de ouder die het ouderlijk gezag over de minderjarige uitoefende, of beide ouders indien zij gezamenlijk het ouderlijk gezag over de minderjarige uitoefenden, of diens voogd. De toestemming wordt gegeven door middel van een gedagtekende en ondertekende verklaring.
3. Bij gebreke aan toestemming van de overleden meerderjarige kan daarvoor de toestemming in de plaats treden van de niet van tafel en bed gescheiden echtgenoot, de geregistreerde partner of andere levensgezel of, bij afwezigheid of onbereikbaarheid van deze persoon, van de naaste direct bereikbare meerderjarige bloed- of aanverwanten tot en met de derde graad, of, wanneer ook deze niet bereikbaar zijn, van de aanwezige meerderjarige erfgenamen of anders van degenen die de zorg voor het lichaam op zich nemen.
4. Bij gebreke aan toestemming van de overleden minderjarige van zestien jaar of ouder, kan daarvoor de toestemming in de plaats treden van de ouder die het ouderlijk gezag over de minderjarige uitoefende, of beide ouders indien zij gezamenlijk het ouderlijk gezag over de minderjarige uitoefenden, of diens voogd.

Artikel 23 Sectie of ander geneeskundig onderzoek op last van de overheid

1. In afwijking van artikel 22 kan een lichaam zonder toestemming aan een sectie of ander geneeskundig onderzoek worden onderworpen, indien er sprake is van:
 - a. een opdracht van een bevoegde autoriteit in verband met een strafrechtelijk onderzoek;
 - b. een verzoek van de inspecteur-generaal van de Inspectie gezondheidszorg en jeugd; of
 - c. een verzoek van de voorzitter van de Onderzoeksraad voor veiligheid.
2. De beslissingsbevoegde of beslissingsbevoegden, bedoeld in artikel 22, tweede tot en met vierde lid, wordt of worden van de sectie of ander geneeskundig onderzoek in kennis gesteld.

Artikel 24 Bijzondere vereisten sectie of ander geneeskundig onderzoek

Een sectie of ander geneeskundig onderzoek als bedoeld in de artikelen 17, derde lid, 22 en 23, wordt verricht door een arts, nadat deze voorafgaand daaraan zich ervan heeft verzekerd dat een andere arts het intreden van de dood heeft vastgesteld en dat aan de vereisten, genoemd in die artikelen, is voldaan.

Hoofdstuk 3. Algemene procedures voor de bestemming

§ 1. Verlof door ambtenaar burgerlijke stand en opgave doodsoorzaak

Artikel 25 Verlof tot bestemming

1. Een lichaam krijgt geen bestemming voordat de ambtenaar van de burgerlijke stand daarvoor een verlof tot bestemming heeft afgegeven. Dit verlof wordt kosteloos afgegeven aan de persoon die zorg draagt voor de bestemming van het lichaam.
2. Het formulier voor het verlof wordt vastgesteld bij regeling van Onze Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties.
3. De ambtenaar van de burgerlijke stand verleent geen verlof indien deze niet beschikt over:
 - a. een verklaring van natuurlijk overlijden als bedoeld in artikel 10, eerste lid; of
 - b. een verklaring van geen bezwaar tegen bestemming van de officier van justitie als bedoeld in artikel 16, tweede lid.
4. De in het derde lid bedoelde documenten worden bij de akte van overlijden gevoegd. Bij gebreke van een dergelijke akte worden deze documenten bewaard door de ambtenaar van de burgerlijke stand van de gemeente waar het lichaam een bestemming is gegeven.

Artikel 26 Bevoegde ambtenaar van de burgerlijke stand

1. Tenzij bij deze wet anders is bepaald, wordt voor de toepassing van deze wet als bevoegde ambtenaar van de burgerlijke stand aangemerkt die van de gemeente, waarin de overledene door middel van een akte in het register van overlijden wordt ingeschreven.
2. Bij gebreke van een akte is de ambtenaar van de burgerlijke stand bevoegd van de gemeente waarin het lichaam een bestemming is gegeven.

§ 2. Termijnen

Artikel 27 Termijnen bestemming

1. Begroefing, crematie of resomatie geschiedt uiterlijk op de tiende dag na de dag van het overlijden.
2. Crematie of resomatie geschiedt niet eerder dan 36 uur na de dag van het overlijden.

Artikel 28 Afwijkende termijnen

1. De burgemeester van de gemeente waar het lichaam zich bevindt, kan voor de begraving, crematie of resomatie, in afwijking van artikel 27, eerste lid, een andere termijn stellen, tenzij belangen van de volksgezondheid of de openbare orde en goede zeden zich hiertegen verzetten.
2. De burgemeester van de gemeente waar het lichaam zich bevindt, kan na overleg met de officier van justitie toestaan dat de crematie of resomatie, in afwijking van artikel 27, tweede lid, binnen 36 uur na het overlijden plaatsvindt, tenzij de officier van justitie dit in strijd acht met het belang van de opsporing van strafbare feiten.
3. De burgemeester kan een arts horen alvorens een besluit te nemen als bedoeld in het eerste lid.

§ 3. Registratie overledene

Artikel 29 Voorziening registratienummer en identificerend middel

1. De persoon die het lichaam in een kist of ander omhulsel legt, brengt daarop een registratienummer aan zoals vermeld op het verlof tot bestemming, bedoeld in artikel 25, eerste lid. Dit nummer stemt overeen met het nummer op een bijgevoegd document. Het document bevat de namen en de data van geboorte en overlijden van de overledene, dan wel de geslachtsnaam van de doodgeborene, nadat is vastgesteld dat het document bij het lichaam hoort.
2. In het geval een gezamenlijke bestemming als bedoeld in artikel 4, tweede lid, wordt bij ieder lichaam op niet-invasieve wijze een identificerend middel aangebracht. Tevens wordt voor ieder lichaam een registratienummer op de kist of het omhulsel aangebracht en het in het eerste lid bedoelde document bijgevoegd.

3. Alvorens tot begraving, crematie of resomatie wordt overgegaan, stelt de houder van de begraafplaats, het crematorium of het resomatorium vast dat het nummer op de kist of het omhulsel overeenkomt met het nummer op het in het eerste lid bedoelde document.
4. Indien er twijfel is over de juistheid van de gegevens op het document, de kist of het omhulsel, vindt identificatie van het lichaam zo mogelijk plaats door twee personen die de overledene bij leven kenden, in tegenwoordigheid van de houder van de begraafplaats, het crematorium of het resomatorium.
5. Bij of krachtens algemene maatregel van bestuur kunnen regels worden gesteld over de toepassing van dit artikel.

§ 4. Verzorging van het lichaam

Artikel 30 Verbod conserverende bewerking

1. Het is verboden een lichaam te balsemen of te onderwerpen aan enige andere conserverende bewerking die niet is gericht op enig gebruik van het lichaam of delen daarvan op grond van de Wet op de orgaandonatie.
2. Het verbod, bedoeld in het eerste lid, is niet van toepassing indien:
 - a. het lichaam is bestemd voor wetenschappelijk onderzoek of wetenschappelijk onderwijs als bedoeld in artikel 73;
 - b. het lichaam naar het buitenland wordt verzonden;
 - c. het lichaam wordt onderworpen aan een conserverende bewerking die ten hoogste tien dagen effect heeft. Een dergelijke bewerking geschiedt uitsluitend nadat is vastgesteld dat verkrijging van lichaamsmateriaal, organen of weefsels als bedoeld in de Wet op de orgaandonatie niet zal plaatsvinden; of
 - d. Onze Minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport ontheffing van het verbod, bedoeld in het eerste lid, heeft verleend. Aan een ontheffing kunnen voorschriften of beperkingen worden verbonden. De ontheffing vermeldt de wijze en de plaats van de bestemming.
3. Bij of krachtens algemene maatregel van bestuur kunnen eisen worden gesteld aan de opleiding en de vakbekwaamheid van degenen die de conserverende bewerking uitvoeren alsmede aan de wijze van bewerking.

Artikel 31 Invasieve postmortale zorg

1. Het is degene die zorgdraagt voor het gereedmaken van het lichaam voor de bestemming verboden invasieve handelingen aan het lichaam te verrichten, tenzij de overledene bij leven geïnformeerde toestemming heeft verleend, of bij het ontbreken daarvan, indien de in artikel 6, tweede lid, bedoelde persoon geïnformeerde toestemming heeft verleend, voor:
 - a. het openen van het lichaam voor het uitnemen van een medisch hulpmiddel;
 - b. het openen van het lichaam voor het herstel van het uiterlijk;
 - c. het verrichten van een punctie;
 - d. balseming of een andere conserverende bewerking als bedoeld in artikel 30, tweede lid, onderdelen c en d.
2. Degene die de invasieve handeling verricht of laat verrichten, verstrekt voorafgaand aan die handeling aan de in artikel 6, tweede lid, bedoelde persoon begrijpelijke informatie over de aard van de handeling en de gevolgen daarvan voor het lichaam. Indien de toestemming bij leven door de overledene wordt verleend, verstrekt degene die zorgdraagt voor de bestemming deze informatie voorafgaand aan het verlenen van die toestemming aan de betrokkene.
3. Bij of krachtens algemene maatregel van bestuur kunnen regels worden gesteld over de opleiding en vakbekwaamheid van degenen die de in het eerste lid bedoelde invasieve handelingen uitvoeren, alsmede over de uitvoering van die handelingen, de toestemmingverlening, bedoeld in het eerste lid, en de informatieverstrekking, bedoeld in het tweede lid.

§ 5. Overheidszorg bestemming lichaam

Artikel 32 Zorg burgemeester

1. Indien niemand voorziet in de schouw of bestemming van een lichaam overeenkomstig de wet, waarschuwt degene die het lichaam onder zich heeft zo spoedig mogelijk en wel uiterlijk op de derde dag na het overlijden of de vinding de burgemeester van de gemeente waar het lichaam als eerste is aangetroffen.
2. Indien de waarschuwing, bedoeld in het eerste lid, is gedaan of de burgemeester anderszins is gebleken dat niemand overeenkomstig de wet voorziet in de schouw of de bestemming van een

lichaam, draagt de burgemeester daarvoor zorg. Tot deze zorg behoren tevens het vervoer en de bewaring van een lichaam. Aan de artikelen 73, 74 en 76 wordt geen toepassing gegeven, tenzij de overledene het lichaam uitdrukkelijk daartoe heeft bestemd. Artikel 6, tweede en derde lid, is van overeenkomstige toepassing.

3. Indien de toepassing van het tweede lid wordt verhinderd doordat het lichaam zich in een woning bevindt en de afgifte daarvan of de toegang tot de woning wordt geweigerd, heeft de burgemeester of een ambtenaar van politie toegang tot die woning zonder toestemming van de rechthebbende of de bewoner, voor zover dat redelijkerwijs voor de vervulling van de taak nodig is.

Artikel 33 Bestemming onbekende overledene

1. Indien de identiteit van een overledene na toepassing van de artikelen 18 en 19 niet kan worden vastgesteld, draagt de burgemeester van de gemeente waar het lichaam is aangetroffen zo spoedig als redelijkerwijs mogelijk zorg voor de bestemming.
2. Het lichaam wordt begraven in een enkelvoudig particulier graf. De burgemeester is rechthebbende op dat graf.
3. Indien de identiteit van de overledene na begraving wordt vastgesteld, doet de burgemeester hiervan mededeling aan de nabestaanden en de houder van de begraafplaats.

Artikel 34 Voorziening in de kosten door de gemeente

1. De kosten voor de bestemming van een lichaam waarvoor de burgemeester overeenkomstig artikel 32, tweede lid, zorg draagt, komen ten laste van de gemeente waar het lichaam als eerste is aangetroffen. Hieronder zijn mede begrepen de kosten van het vervoer en de bewaring waarin reeds door een derde in zaakwaarneming is voorzien.
2. De burgemeester kan namens de gemeente de kosten, bedoeld in het eerste lid, verhalen op achtereenvolgens:
 - a. de verzekeraar, voor zover een verzekering strekkende tot voorziening in de kosten van lijkbezorging als bedoeld in artikel 976, eerste zin, van Boek 7 van het Burgerlijk Wetboek is afgesloten, en deze verzekering niet reeds is uitgekeerd, waarbij de gemeente zo nodig in afwijking van de artikelen 966 tot en met 969 van Boek 7 van het Burgerlijk Wetboek als begunstigde als bedoeld in artikel 965 van Boek 7 van het Burgerlijk Wetboek van deze verzekering wordt aangemerkt;
 - b. de nalatenschap;
 - c. de uitkering, waarvan bij of krachtens de wet is bepaald dat de uitkering kan worden aangewend voor de bestemming van een lichaam, indien de nalatenschap daarvoor niet toereikend is;
 - d. degenen die ingevolge de artikelen 81 en 392 tot en met 396 van Boek 1 van het Burgerlijk Wetboek tot levensonderhoud van de overledene verplicht zouden zijn geweest, indien deze nog in leven was.
3. In afwijking van het tweede lid kunnen de kosten, bedoeld in het eerste lid, worden verhaald op degene die op grond van artikel 108, tweede lid, van Boek 6 van het Burgerlijk Wetboek of artikel 720, eerste lid, van Boek 7 van het Burgerlijk Wetboek gehouden is de kosten te vergoeden.
4. De in het tweede en derde lid genoemde personen en instanties, alsmede aanbieders van een financieel product als bedoeld in artikel 1 van de Wet op het financieel toezicht, verschaffen de burgemeester de gegevens die noodzakelijk zijn voor de uitoefening van het verhaalsrecht op grond van dit artikel. Deze bij of krachtens algemene maatregel van bestuur te bepalen gegevens worden op verzoek van de burgemeester, binnen de daarbij gestelde termijn, in schriftelijke vorm of in een andere redelijkerwijs te verlangen vorm verstrekt.
5. Artikel 62h van de Participatiewet is van overeenkomstige toepassing op het verhalen van de in het eerste lid bedoelde kosten.
6. In afwijking van het tweede en derde lid, kan de burgemeester de kosten van het vervoer en de bewaring van een lichaam, bedoeld in het eerste lid, voor zover deze voortvloeien uit de uitoefening van de zorgplicht, bedoeld in artikel 32, tweede lid, verhalen op degene die het verlot tot bestemming heeft aangevraagd.

§ 6. Verplaatsing lichamen vanuit en naar het buitenland

Artikel 35 Verplaatsing lichamen vanuit en naar het buitenland

1. Bij algemene maatregel van bestuur kunnen regels worden gesteld over lichamen die Nederland worden binnengebracht en kan daarbij worden afgeweken van het bepaalde bij of krachtens de artikelen 25, 27, 29 en 73, vijfde lid, al dan niet in samenhang met artikel 74, eerste lid.
2. Bij algemene maatregel van bestuur worden regels gesteld over het vervoer van lichamen uit Nederland naar het buitenland en uit het buitenland naar Nederland.

§ 7. Algemene bepalingen voorzieningen voor bestemming

Artikel 36 Gemeentelijke en bijzondere voorzieningen

1. De begraafplaatsen, crematoria en resomatoria worden onderscheiden in gemeentelijke en bijzondere.
2. Van een gemeentelijke begraafplaats, een gemeentelijk crematorium of gemeentelijk resomatorium is sprake indien deze wordt aangelegd, in gebruik genomen of in stand gehouden door een:
 - a. gemeente;
 - b. openbaar lichaam als bedoeld in artikel 8, eerste lid, van de Wet gemeenschappelijke regelingen of bedrijfsvoeringsorganisatie als bedoeld in artikel 8, derde lid, van de Wet gemeenschappelijke regelingen waaraan de gemeente samen met een of meerdere gemeenten deelneemt;
 - c. privaatrechtelijke rechtspersoon waaraan de gemeente, alleen of samen met andere gemeenten, deelneemt voor rekening en risico van die gemeente of gemeenten.
3. Van een bijzondere begraafplaats, een bijzonder crematorium of bijzonder resomatorium is sprake indien deze wordt aangelegd, in gebruik genomen of in stand gehouden door een natuurlijk persoon of een rechtspersoon, niet zijnde een publiekrechtelijke rechtspersoon.

Artikel 37 Terbeschikkingstelling en gebruik voorzieningen

Het is verboden een begraafplaats, crematorium, resomatorium of plaats van bijzetting ter beschikking te stellen of te gebruiken, als deze niet volgens de bij of krachtens deze wet gestelde regels is aangelegd, in gebruik genomen of in stand gehouden.

Artikel 38 Aanwijzing van de locatie

1. Een begraafplaats, crematorium of resomatorium wordt alleen aangelegd of uitgebreid op een locatie die daartoe door de gemeenteraad is aangewezen.
2. Op de voorbereiding van een besluit tot aanwijzing is afdeling 3.4 van de Algemene wet bestuursrecht van toepassing.

Artikel 39 Vergunning gebruik voorziening

1. Het is verboden een begraafplaats, crematorium, resomatorium of plaats van bijzetting buiten een begraafplaats, crematorium of resomatorium zonder daartoe verleende vergunning van het college van burgemeester en wethouders in gebruik te nemen of het gebruik ervan te wijzigen.
2. De vergunning wordt slechts geweigerd indien niet wordt voldaan aan de bij of krachtens deze wet gestelde regels.
3. Het college van burgemeester en wethouders kan aan de vergunning voorschriften verbinden met het oog op de naleving van de bij of krachtens deze wet gestelde regels.
4. De vergunning kan worden ingetrokken indien niet wordt voldaan aan de bij of krachtens deze wet gestelde regels of aan de aan de vergunning verbonden voorschriften.
5. Met toepassing van artikel 28, eerste lid, laatste zinsnede, van de Dienstenwet is paragraaf 4.1.3.3 van de Algemene wet bestuursrecht niet van toepassing op de aanvraag om een vergunning als bedoeld in het eerste lid.

Artikel 40 Registerplicht

1. De houder van een begraafplaats, crematorium, resomatorium of een plaats van bijzetting houdt een openbaar register bij. Bij algemene maatregel van bestuur worden regels gesteld over de gegevens die in het register worden vastgelegd.

2. Bij opheffing van een bijzondere voorziening als bedoeld in artikel 36, derde lid, wordt het register overgebracht naar het archief van de gemeente waarin de voorziening was gevestigd.

Hoofdstuk 4. Begraving

§ 1. Algemene bepalingen

Artikel 41 Begraving

1. Begraving vindt plaats op een begraafplaats.
2. Begraving vindt plaats in een algemeen of particulier graf.

Artikel 42 Algemeen graf en notificatieplicht bij aflopen grafrust

1. Een algemeen graf is een graf waarop geen uitsluitend recht als bedoeld in artikel 43, eerste lid, is gevestigd. De houder van een begraafplaats bepaalt wie in een algemeen graf wordt begraven.
2. De houder van de begraafplaats doet schriftelijk mededeling aan de belanghebbende bij dat graf over het verstrijken van de termijn van uitgifte van een algemeen graf, bedoeld in artikel 46, eerste of vierde lid. Deze mededeling geschiedt ten minste zes maanden en ten hoogste een jaar voor het verstrijken van de termijn en is uitsluitend vereist indien het adres of andere contactgegevens van de belanghebbende bij de houder bekend zijn.

Artikel 43 Particulier graf en notificatieplicht bij aflopen grafrecht

1. Een particulier graf is een graf waarop een uitsluitend recht is gevestigd. De rechthebbende bepaalt wie daarin wordt begraven.
2. Een uitsluitend recht op een graf, welke vorm aan dit recht ook wordt gegeven, kan uitsluitend schriftelijk worden gevestigd. Het uitsluitend recht op een graf is geen registergoed.
3. Een uitsluitend recht kan voor onbepaalde tijd of voor een bepaalde tijd van ten minste tien jaar worden verleend.
4. Het voor bepaalde tijd verleende recht wordt op verzoek van de rechthebbende, mits gedaan voor het verstrijken van de termijn, telkens verlengd. De houder van de begraafplaats bepaalt de duur van de verlenging.
5. De houder van de begraafplaats doet de rechthebbende een jaar voor het verstrijken van een voor bepaalde tijd verleend of verlengd uitsluitend recht schriftelijk mededeling van het verstrijken van de termijn en het bepaalde in het vierde lid, voor zover diens adres of andere contactgegevens bekend zijn.
6. Indien niet binnen drie maanden na verzending van de mededeling, bedoeld in het vijfde lid, om verlenging van het recht is verzocht, maakt de houder van de begraafplaats bij het graf en bij de ingang van de begraafplaats door middel van een mededeling bekend welke eindtermijn voor het gevestigde recht geldt.

Artikel 44 Verwaarlozing onderhoud particulier graf

1. Bij kennelijke verwaarlozing van het onderhoud van een particulier graf, kan de houder van de begraafplaats, voor zover de plicht tot onderhoud niet bij de houder ligt, de verwaarlozing vastleggen in een schriftelijke verklaring, die de houder toezendt aan de rechthebbende van het graf, voor zover diens adres of andere contactgegevens bij de houder van de begraafplaats bekend zijn. Hierbij wordt gewezen op het bepaalde in het derde lid. De rechthebbende voorziet binnen een jaar na ontvangst in het onderhoud.
2. Indien de ontvangst van de verklaring niet wordt bevestigd, doet de houder van de begraafplaats daarvan mededeling bij het graf en bij de ingang van de begraafplaats, gedurende een periode van een jaar of totdat in die periode in het onderhoud is voorzien.
3. Indien toepassing is gegeven aan het eerste of tweede lid en niet alsnog in het onderhoud van het graf is voorzien, vervalt het recht op het graf op het moment dat de periode van een jaar, bedoeld in het eerste respectievelijk tweede lid, is verstreken.
4. In afwijking van het derde lid vervalt het recht op het graf niet zolang het graf op grond van artikel 46, eerste of vierde lid, niet kan worden geruimd. Indien de periode, bedoeld in het tweede lid, is verstreken, blijft de mededeling in stand totdat het graf op grond van artikel 46, eerste of vierde lid, kan worden geruimd of totdat in het onderhoud is voorzien. Indien niet voor dat tijdstip in het onderhoud is voorzien, vervalt het recht op het graf op dat tijdstip.

5. Indien noodzakelijk voorziet de houder van de begraafplaats vanaf het moment dat tenminste een jaar is verstreken sinds de mededeling, bedoeld in het tweede lid, is gedaan ten laste van de rechthebbende of van de voormalig rechthebbende in het onderhoud.

Artikel 45 Opgraving

1. Het lichaam wordt slechts opgegraven met vergunning van de burgemeester van de gemeente waarin het lichaam is begraven, en, bij een particulier graf, met toestemming van de rechthebbende op het graf.
2. Degene die de vergunning, bedoeld in het eerste lid, aanvraagt, wordt voor de toepassing van deze wet aangemerkt als de persoon, bedoeld in artikel 6, tweede lid.
3. Aan de vergunning verbindt de burgemeester voorschriften die noodzakelijk zijn voor het vervoer en de bestemming van het lichaam.
4. Een opgegraven lichaam mag worden herbegraven, gecremeerd of geresomeerd, wanneer de in artikel 6, tweede lid, bedoelde persoon dat verzoekt aan de houder van de begraafplaats. De artikelen 61 tot en met 64 en 71 zijn van toepassing. Hoofdstuk 2 en hoofdstuk 3, paragrafen 1 en 2, zijn niet van toepassing.
5. Crematie of resomatie van het lichaam binnen een jaar na de begraafplaats is slechts toegestaan als de officier van justitie daarvoor verlof heeft afgegeven.
6. Het tweede tot en met het vijfde lid zijn niet van toepassing op een vergunning verleend voor een opgraving ten behoeve van de vaststelling van eerstegraads- of tweedegraadsverwantschap. De burgemeester verleent de vergunning slechts indien sprake is van concrete aanwijzingen dat tussen de overledene en de aanvrager een zodanige verwantschap kan bestaan en de betrokken belangen zich daartegen niet verzetten. Artikel 19, eerste lid, onderdeel a, is van overeenkomstige toepassing. Het lichaam wordt na afloop van de handelingen herbegraven.
7. Het tweede tot en met vijfde lid zijn niet van toepassing op een vergunning verleend voor een opgraving in opdracht van Onze Minister van Defensie ten behoeve van de vaststelling van de identiteit van een slachtoffer uit de Tweede Wereldoorlog. Onze Minister van Defensie kan opdracht geven tot het verrichten van identificatiehandelingen als bedoeld in artikel 19, eerste lid, onderdelen a tot en met c, onder verantwoordelijkheid van een arts. Het lichaam wordt na afloop van deze handelingen herbegraven.
8. Het eerste tot en met vijfde lid zijn niet van toepassing op een opgraving ten behoeve van de vaststelling van de identiteit van een onbekende overledene. De burgemeester verleent de opdracht tot een dergelijke opgraving slechts indien sprake is van concrete aanwijzingen dat de opgraving kan bijdragen aan de identificatie van de overledene. In dat geval is artikel 19 van overeenkomstige toepassing. Het lichaam wordt na afloop van de handelingen herbegraven.
9. Het eerste tot en met vijfde lid zijn niet van toepassing op een opgraving op bevel van een bevoegde autoriteit ten behoeve van een strafrechtelijk onderzoek.

Artikel 46 Grafrusttermijn en ruimen van graven

1. Een graf wordt niet eerder geruimd dan tien jaar nadat in het graf laatstelijk een lichaam is geplaatst. Ruiming gebeurt slechts op last van de houder van de begraafplaats en, indien het een particulier graf betreft, met toestemming van de rechthebbende op het graf. Artikel 45 is niet van toepassing.
2. Onverminderd het eerste lid meldt de houder van de begraafplaats tijdig aan het college van burgemeester en wethouders de gelijktijdige ruiming van ten minste tien graven, of een door de raad vastgesteld lager aantal graven, dan wel de voorgenomen ruiming van een of meer graven waarvan de houder weet of redelijkerwijs moet vermoeden dat deze van belang kunnen zijn uit het oogpunt van de archeologische monumentenzorg. De houder verschaft het college desgevraagd nadere inlichtingen over de voorgenomen ruiming. Het college kan naar aanleiding van de melding, mede ter bescherming van archeologische waarden, maatregelen voorschrijven met betrekking tot de ruiming, het vervoer en de bewaring van de overblijfselen van de geruimde lichamen.
3. De overblijfselen van de geruimde lichamen worden op een begraafplaats ter aarde besteld of, met overeenkomstige toepassing van artikel 45, tweede, derde en vierde lid, gecremeerd of geresomeerd.
4. Het college van burgemeester en wethouders kan besluiten de in het eerste lid genoemde termijn te verlengen. Het besluit treedt terstond in werking.

Artikel 47 Grafrust onbekende overledene

1. In afwijking van artikel 46, eerste lid, wordt het graf van een onbekende overledene niet eerder geruimd dan ten minste vijftig jaar na begraving van het lichaam.
2. Ten minste een jaar voordat een graf van een onbekende overledene wordt geruimd, stelt de houder van de begraafplaats de burgemeester daarvan in kennis. De burgemeester draagt er, uitsluitend ten behoeve van de identificatie, zorg voor dat van de overblijfselen van een onbekende overledene lichaamsmateriaal wordt afgenomen of een gebitsstatus wordt opgemaakt en dat deze worden bewaard. Artikel 19, eerste lid, is van overeenkomstige toepassing.
3. Indien redelijkerwijs kan worden aangenomen dat een graf het lichaam bevat van een onbekend slachtoffer uit de Tweede Wereldoorlog, stelt de houder van de begraafplaats, in afwijking van het tweede lid, Onze Minister van Defensie ten minste een jaar voor de ruiming van het graf daarvan in kennis, zodat kan worden beoordeeld of toepassing wordt gegeven aan artikel 45, zevende lid.
4. In de gevallen, bedoeld in het tweede en derde lid, wordt de ruiming opgeschort totdat de uitslag van het onderzoek dat aan de hand van het afgenomen lichaamsmateriaal of de vastgestelde gebitsstatus is verricht, bekend is.
5. Indien de identiteit van een onbekende overledene gedurende de in het eerste lid bedoelde termijn of gedurende de in het vierde lid bedoelde opschorting alsnog wordt vastgesteld, is artikel 33, derde lid, van toepassing. De houder van de begraafplaats doet vervolgens aan de nabestaanden, voor zover hun adres of andere contactgegevens bij de houder bekend zijn, mededeling van zijn voornemen het graf te ruimen. Artikel 46, derde lid, is van overeenkomstige toepassing. Na verzending van die mededeling wordt het graf ten minste één jaar niet geruimd.

Artikel 48 Verbod graf in gesloten gebouw

De toegang of ingang van een graf of grafkelder, waaronder tevens wordt begrepen een graf in een bovengrondse constructie, mag zich niet bevinden of worden aangelegd in een gebouw voor het belijden van godsdienst of levensovertuiging of in een ander gesloten gebouw, tenzij dat gebouw uitsluitend voor begraven bedoeld is.

Artikel 49 Natrekking grafstenen en grafmonumenten

Gedurende de periode dat een graf niet geruimd mag worden, is artikel 20, eerste lid, aanhef en onder e en f, van Boek 5 van het Burgerlijk Wetboek niet van toepassing op wat op het graf is geplaatst of op het gebouw of het werk of in de grafkelder waarin het graf zich bevindt.

Artikel 50 Nadere regels begraven

Bij algemene maatregel van bestuur kunnen nadere regels worden gesteld over de wijze van begraven, de inrichting van het graf, de onderlinge afstand van de graven, het ruimen van de graven, het verwijderen van grafmonumenten en de teraardebestelling van de overblijfselen van lichamen en verzamelgraven.

§ 2. Begraafplaatsen

Artikel 51 Gemeentelijke begraafplaats

1. Het gemeentebestuur voorziet, zelfstandig of gezamenlijk met het gemeentebestuur van een of meer andere gemeenten, in ten minste een gemeentelijke begraafplaats.
2. Gedeputeerde staten kunnen tijdelijk ontheffing verlenen van de verplichting, bedoeld in het eerste lid.

Artikel 52 Gemeentelijke begraafplaats in een andere gemeente

1. Een gemeente behoeft voor het aanleggen of uitbreiden van een begraafplaats op het grondgebied van een andere gemeente toestemming van de gemeenteraad van die gemeente.
2. De verordenende bevoegdheid met betrekking tot die begraafplaats wordt door de gemeenteraad uitgeoefend in overeenstemming met die van de andere gemeente.
3. Wordt deze overeenstemming niet verkregen dan stellen gedeputeerde staten de verordeningen vast. Liggen de gemeenten in verschillende provincies, dan worden de verordeningen bij algemene maatregel van bestuur, op voordracht van Onze Minister van Binnenlandse Zaken en

Koninkrijksrelaties, vastgesteld. Gedeputeerde staten van de betrokken provincies worden voor de vaststelling gehoord.

Artikel 53 Gelegenheid tot begraving

1. Op een gemeentelijke begraafplaats wordt elke dag gelegenheid tot het begraven gegeven gedurende een redelijke tijd, bij gemeentelijke verordening te bepalen.
2. Bij gemeentelijke verordening kan worden bepaald dat, in afwijking van het eerste lid, geen of beperkte gelegenheid wordt geboden tot begraven op een zondag of algemeen erkende feestdag.

Artikel 54 Bijzondere begraafplaatsen en godsdienstige of levensbeschouwelijke instellingen

1. Het college van burgemeester en wethouders stelt aan een kerkgenootschap of een andere godsdienstige of levensbeschouwelijke instelling op diens verzoek een of meer bijzondere begraafplaatsen ter beschikking tot een zodanige uitgestrektheid, als overeenkomt met een redelijk deel van de grond die in de gemeente voor begraafplaatsen bestemd is. De gemeenteraad kan aan een bedoelde instelling op haar verzoek toestaan grotere of meer begraafplaatsen te hebben, onverminderd het recht van andere godsdienstige of levensbeschouwelijke instellingen.
2. Indien het kerkgenootschap of de andere godsdienstige of levensbeschouwelijke instelling geen eigenaar van de benodigde grond is, draagt het college van burgemeester en wethouders desgevraagd zorg, dat deze instelling de grond, mede gelet op de staat waarin deze ingevolge de maatregelen, bedoeld in artikel 39, derde lid, moet verkeren, op redelijke voorwaarden in eigendom kan verwerven. Kunnen het college van burgemeester en wethouders en de instelling niet tot overeenstemming komen, dan bepalen gedeputeerde staten op verzoek van een van hen of beide de voorwaarden.
3. Voor zover een kerkgenootschap of andere godsdienstige of levensbeschouwelijke instelling het college niet verzoekt om toepassing te geven aan het eerste lid, wordt op haar verzoek door het college van burgemeester en wethouders een deel van de gemeentelijke begraafplaats ter beschikking gesteld.
4. Het college van burgemeester en wethouders blijft belast met het beheer en het onderhoud van en de administratie ten behoeve van de gehele begraafplaats, bedoeld in het derde lid. Het college van burgemeester en wethouders pleegt over de inrichting, de afscheiding en het gebruik van genoemd deel van de begraafplaats, alsmede over de toepassing van de artikelen 53, eerste lid, en 55 overleg met de godsdienstige of levensbeschouwelijke instelling.
5. Onder een kerkgenootschap of een godsdienstige of levensbeschouwelijke instelling wordt mede verstaan een onderdeel daarvan of een rechtspersoon, in het leven geroepen door een of meer kerkgenootschappen of godsdienstige of levensbeschouwelijke instellingen, of onderdelen daarvan.

§ 3. Sluiting en opheffing van begraafplaatsen

Artikel 55 Sluiting of geslotenverklaring van begraafplaatsen

1. Het college van burgemeester en wethouders kan besluiten een gemeentelijke begraafplaats te sluiten.
2. De houder doet terstond mededeling aan het college van burgemeester en wethouders van de sluiting van een bijzondere begraafplaats.
3. Indien op een begraafplaats gedurende tien jaren geen begraving meer heeft plaats gehad en kan worden aangenomen dat dit ook niet meer plaats zal hebben, kan het college van burgemeester en wethouders de begraafplaats gesloten verklaren. De begraafplaats wordt dan geacht met ingang van de dag na die van de laatste begraving te zijn gesloten. Deze dag wordt in het besluit van het college van burgemeester en wethouders vermeld.

Artikel 56 Gevolgen van sluiting of geslotenverklaring

1. Op een gesloten begraafplaats worden geen lichamen begraven.
2. Onverminderd de artikelen 40, 44 tot en met 47, 49, 63, 64, 65 en 71, derde lid, blijft een gesloten begraafplaats gedurende twintig jaar onaangeroerd. In afwijking van de eerste zin kan gedurende die termijn overeenkomstig artikel 65 een asbus worden bijgezet en bijgezet blijven.
3. De grond van een particulier graf mag, met toestemming van de rechthebbende, worden bezaaid of beplant gedurende tien jaar na afloop van de termijn, bedoeld in het tweede lid.

Indien het college van burgemeester en wethouders de in artikel 46, vierde lid, genoemde termijn met toepassing van het vierde lid van dat artikel heeft verlengd, gaat deze periode van tien jaar in na afloop van de verlengde termijn. Daarbij mag niet dieper dan een halve meter worden gegraven. Het college van burgemeester en wethouders kan de vergunning verlenen om dieper te graven.

Artikel 57 Opheffing van begraafplaatsen

Een begraafplaats houdt op een begraafplaats te zijn, als de grond die functie heeft verloren en zich daarin geen graf of verzamelgraf bevindt.

Hoofdstuk 5. Crematie

§ 1. Crematorium

Artikel 58 Crematie

Crematie geschiedt in een crematorium.

Artikel 59 Crematie in een gemeentelijk crematorium

1. In een gemeentelijk crematorium wordt elke dag gelegenheid gegeven tot het houden van crematieplechtigheden gedurende een redelijke tijd, bij gemeentelijke verordening te bepalen.
2. Bij gemeentelijke verordening kan worden bepaald dat geen of beperkte gelegenheid wordt geboden tot het houden van crematieplechtigheden op een zondag of algemeen erkende feestdag.

Artikel 60 Nadere regels crematie

Bij algemene maatregel van bestuur kunnen regels worden gesteld over de wijze van crematie en de inrichting van een crematorium.

§ 2. Bestemming van de as

Artikel 61 Bergen van de as

1. Na de crematie bergt de houder van het crematorium de as.
2. De as wordt geborgen in een of meer asbussen. Een asbus wordt gesloten en op de bus worden de naam en de voorletters van de overledene, alsmede een registratienummer, vermeld.
3. Een deel van de as kan op verzoek van een nabestaande op een andere wijze worden geborgen en aan de nabestaande ter beschikking worden gesteld, met toestemming van de persoon die opdracht heeft gegeven tot crematie.

Artikel 62 Bestemming van de as

1. De houder van het crematorium draagt zorg voor de bewaring van een asbus gedurende een maand na het bergen van de as in de bus.
2. De houder van het crematorium draagt er vervolgens zorg voor dat op verzoek van de diegene die opdracht heeft gegeven voor de crematie:
 - a. de asbus wordt bijgezet;
 - b. de in de asbus geborgen as wordt verstrooid;
 - c. de asbus ter beschikking wordt gesteld aan de nabestaande; of
 - d. de asbus wordt verzonden naar het buitenland.
3. Alvorens wordt overgegaan tot een van de bestemmingen, bedoeld in het tweede lid, kan de houder van het crematorium op verzoek van degene die opdracht heeft gegeven voor de crematie de as vermengen met de as of de vaste stof van een of meer andere overledenen.
4. De houder van het crematorium kan ter uitvoering van het tweede lid, onderdeel a of b, of het derde lid, de asbus ter bijzetting, onderscheidenlijk verstrooiing of vermenging, overdragen aan een houder van een ander crematorium of van een plaats van bijzetting.
5. Zolang aan de as geen bestemming is gegeven als bedoeld in het tweede lid, draagt de houder van het crematorium gedurende ten minste een jaar zorg voor de bewaring van de asbus. Na afloop van deze termijn wordt de asbus door of in opdracht van de houder van het crematorium geruimd door de daarin aanwezige as te verstrooien. Indien het adres of andere contactgegevens van de nabestaande die de opdracht tot crematie heeft gegeven, of namens

wie die opdracht is gegeven, bij de houder bekend zijn, stelt de houder deze nabestaande schriftelijk in kennis van het verstrijken van de termijn, bedoeld in de eerste volzin. De verstrooiing vindt in dat geval niet eerder plaats dan zes maanden na die kennisgeving.

Artikel 63 Bijzetting van de asbus

1. Een asbus kan worden bijgezet:
 - a. in een in het bijzonder daarvoor bestemd gedeelte van het crematorium of resomatorium;
 - b. in of op een graf of op een afzonderlijke plaats op een begraafplaats;
 - c. in een buiten een crematorium, resomatorium of begraafplaats gelegen bewaarplaats; of
 - d. in een kist of ander omhulsel voorafgaand aan de begraving van het lichaam.
2. Het bijzetten vindt plaats ter uitvoering van artikel 62, tweede lid, onderdeel a, of in opdracht van de nabestaande die de zorg voor de asbus heeft.
3. De bijzetting van een asbus in of op een particulier graf, kan slechts plaatsvinden met toestemming van de rechthebbende op het graf.

Artikel 64 Terbeschikkingstelling en verwijdering na bijzetting

1. Een asbus die is bijgezet kan op verzoek van de nabestaande door of namens wie de opdracht tot bijzetting is gegeven, door de houder van de plaats van bijzetting aan de nabestaande ter beschikking worden gesteld.
2. Verwijdering van de asbus kan slechts geschieden met toestemming van de rechthebbende op de ruimte waar de asbus is bijgezet.

Artikel 65 Ruiming van de asbus

1. Het ruimen van een asbus die is bijgezet geschiedt door of in opdracht van de houder van de plaats van bijzetting en vindt niet plaats binnen tien jaar nadat de as in de bus is geborgen, tenzij de rechthebbende op de ruimte waar de asbus is bijgezet daartoe toestemming verleent.
2. Ten minste zes maanden en ten hoogste twaalf maanden voorafgaand aan het verlopen van de in het eerste lid genoemde termijn wordt de nabestaande door of namens wie de opdracht tot bijzetting is gegeven hiervan op de hoogte gesteld, indien diens adres of andere contactgegevens bij de houder bekend zijn.
3. Indien op grond van artikel 63, eerste lid, onderdeel b of d, een asbus is bijgezet in een graf of in een voor begraving bestemde kist, wordt de asbus niet geruimd voordat het graf op grond van artikel 46 kan worden geruimd.

Artikel 66 Verstrooiing van de as

1. De as in een asbus kan worden verstrooid.
2. Het verstrooien geschiedt:
 - a. ter uitvoering van artikel 62, tweede of vijfde lid;
 - b. door of in opdracht van de nabestaande die de zorg voor de asbus heeft; of
 - c. ten behoeve van het ruimen van de asbus.
3. Het verstrooien van de as door of in opdracht van de houder van een crematorium of de houder van een plaats van bijzetting is slechts toegestaan:
 - a. op een terrein dat bestemd is om permanent as op te verstrooien;
 - b. in open zee.
4. De bestemming van een terrein om permanent as op te verstrooien door de houder van een crematorium en de houder van een plaats van bijzetting vindt uitsluitend plaats met een vergunning van het college van burgemeester en wethouders.

Artikel 67 Nadere regels as

Bij algemene maatregel van bestuur kunnen nadere regels worden gesteld over de berging, de bestemming en de bewaring van de as.

§ 3. As uit het buitenland

Artikel 68 As uit het buitenland

1. Uit het buitenland afkomstige as wordt zo nodig, in opdracht van een nabestaande, geborgen in een of meer asbussen. Artikel 61 is van overeenkomstige toepassing.

2. De nabestaande draagt zorg voor de asbus of asbussen en voor de bewaring daarvan gedurende ten minste een maand na de invoer van de as.

Hoofdstuk 6. Resomatie

§ 1. Resomatorium

Artikel 69 Resomatie

Resomatie geschiedt in een resomatorium.

Artikel 70 Nadere regels resomatie

Bij algemene maatregel van bestuur kunnen regels worden gesteld over de wijze van resomeren en de inrichting van een resomatorium.

§ 2. Vaste stof

Artikel 71 Bestemming vaste stof

1. De houder van het resomatorium bergt de vaste stof in een of meer stofbussen. Op het bergen en bestemmen van de vaste stof zijn de artikelen 61, 62 en 68 van overeenkomstige toepassing. De houder van het resomatorium kan op verzoek van degene die opdracht heeft gegeven tot de bestemming de vaste stof vermengen met de vaste stof of de as van een of meer andere overledenen.
2. Op het bijzetten of verstrooien van de vaste stof zijn de artikelen 63 en 66 van overeenkomstige toepassing.
3. Op het ter beschikking stellen van een bijgezette stofbus, het ruimen of verwijderen van een stofbus zijn de artikelen 62, vijfde lid, 64 en 65 van overeenkomstige toepassing.
4. In afwijking van het eerste lid kan de vaste stof worden begraven, mits de begraafplaats in deze mogelijkheid voorziet. Op het begraven van de vaste stof zijn de artikelen 41 tot en met 46, 48, 49 en 50 van overeenkomstige toepassing.

Artikel 72 Nadere regels vaste stof

Bij algemene maatregel van bestuur kunnen nadere regels worden gesteld over de berging, de bestemming en de bewaring van de vaste stof.

Hoofdstuk 7. Bijzondere bestemmingen en experiment nieuwe bestemming

Artikel 73 Bestemming in het algemeen belang van de volksgezondheid

1. Een lichaam kan worden bestemd ten behoeve van wetenschappelijk onderzoek of wetenschappelijk onderwijs, indien dit onderzoek dan wel onderwijs in het algemeen belang is van de volksgezondheid.
2. Bij gebreke van een wilsbeschikking van de overledene over de bestemming van zijn lichaam, kan diens lichaam voor wetenschappelijk onderzoek of wetenschappelijk onderwijs als bedoeld in het eerste lid, worden bestemd door de niet van tafel en bed gescheiden echtgenoot, de geregistreerde partner of andere levensgezel dan wel, bij ontstentenis of onbereikbaarheid van deze, de naaste direct bereikbare meerderjarige bloed- of aanverwanten tot en met de derde graad, of, wanneer ook deze niet bereikbaar zijn, de aanwezige meerderjarige erfgenamen of anders degenen die de zorg voor het lichaam op zich nemen.
3. Een lichaam wordt slechts bestemd ten behoeve van wetenschappelijk onderzoek of wetenschappelijk onderwijs, als bedoeld in het eerste lid, met schriftelijk verlof van de burgemeester. Het verlof wordt binnen drie dagen kosteloos afgegeven aan de persoon die zorg draagt voor de bestemming van het lichaam en vermeldt de plaats van bestemming. De artikelen 25, tweede tot en met vierde lid, en 26 zijn van overeenkomstige toepassing.
4. Een lichaam met een bestemming als bedoeld in het eerste of tweede lid, kan worden ontleed. De ontleding wordt slechts verricht door of onder het toezicht van een arts.
5. Ontleding van een lichaam vindt niet eerder plaats dan 36 uur na het overlijden.
6. Het is verboden om voor het bestemmen van een lichaam als bedoeld in het eerste of tweede lid, een vergoeding te geven of te ontvangen die meer bedraagt dan de kosten die de overledene of een andere beslissingsbevoegde als bedoeld in het tweede lid, in verband daarmee heeft gemaakt.

7. Elke wijze van openbaarmaking of iedere andere vorm van communicatie welke er kennelijk op is gericht te bevorderen dat een lichaam ten behoeve van wetenschappelijk onderzoek of wetenschappelijk onderwijs als bedoeld in dit artikel wordt bestemd en die de indruk kan wekken dat degene wiens lichaam het betreft of een beslissingsbevoegde als bedoeld in het tweede lid een kostenbesparing of enig ander op geld waardeerbaar voordeel kan behalen is verboden.
8. De rechtspersoon of, bij gebreke daarvan, de natuurlijke persoon, met wie een bestemming ten behoeve van wetenschappelijk onderzoek of wetenschappelijk onderwijs als bedoeld in het eerste of tweede lid kan worden overeengekomen draagt er zorg voor dat voor een ieder begrijpelijke en actuele informatie beschikbaar is over de bestemming en eventueel de ontleding ten behoeve van wetenschappelijk onderzoek of wetenschappelijk onderwijs. Deze informatie betreft in ieder geval:
 - a. de wijze waarop een lichaam kan worden bestemd ten behoeve van wetenschappelijk onderzoek of wetenschappelijk onderwijs in het algemeen belang van de volksgezondheid;
 - b. de soorten lichaamsmateriaal die worden gebruikt ten behoeve van wetenschappelijk onderzoek of wetenschappelijk onderwijs;
 - c. de wijze waarop met eventuele nevenbevindingen wordt omgegaan;
 - d. indien van toepassing, de mogelijkheid dat sensitieve toepassingen tot stand worden gebracht als bedoeld in artikel 6, eerste lid, van de Wet zeggenschap lichaamsmateriaal, welke sensitieve toepassingen het betreft en het doeleinde daarvan, en de mogelijkheid van handelingen als bedoeld in artikel 6a, eerste lid, van die wet;
 - e. de mogelijke bestemming van eventuele inkomsten die kunnen voortvloeien uit handelingen met het lichaam of uit handelingen met lichaamsmateriaal als bedoeld in de Wet zeggenschap lichaamsmateriaal, of uit de mede daaruit te verkrijgen kennis en kunde dan wel uit een daarmee tot stand gebracht product als zodanig, en de mogelijkheid dat lichaamsmateriaal als bedoeld in de Wet zeggenschap lichaamsmateriaal wordt verstrekt of overgedragen aan een partij met winstoogmerk; en
 - f. de wijze waarop invulling wordt gegeven aan de bescherming van de persoonlijke levenssfeer van de overledene of de beslissingsbevoegde, bedoeld in artikel 21, van de Wet zeggenschap lichaamsmateriaal.
9. Bij of krachtens algemene maatregel van bestuur kunnen nadere regels worden gesteld ter uitvoering van het zesde tot en met achtste lid.

Artikel 74 Bestemming ten behoeve van forensisch wetenschappelijk onderzoek en vereisten onderzoeksterrein

1. Een lichaam kan worden bestemd ten behoeve van forensisch wetenschappelijk onderzoek. Artikel 73, tweede tot en met negende lid, is van overeenkomstige toepassing.
2. Een lichaam wordt ten behoeve van forensisch wetenschappelijk onderzoek slechts bestemd op een daartoe aangewezen forensisch onderzoeksterrein. De artikelen 38 en 39 zijn van overeenkomstige toepassing, met dien verstande dat het college van burgemeester en wethouders de vergunning slechts verleent na instemming van Onze Minister van Justitie en Veiligheid.
3. Bij algemene maatregel van bestuur kunnen nadere regels worden gesteld over de aanwijzing en inrichting van een forensisch onderzoeksterrein en de wijze waarop het forensisch wetenschappelijk onderzoek wordt verricht.

Artikel 75 Bestemming van overledenen op zee

1. De gezagvoerder draagt er zorg voor dat een lichaam van een persoon die aan boord van een schip op zee is overleden en ten aanzien waarvan het schip op grond van voor Nederland geldende rechtsregels gerechtigd is de vlag van het Koninkrijk te voeren, overeenkomstig de wens van de overledene wordt bestemd. Indien de wens van de overledene niet bekend is, wordt voorzien in de wijze en plaats van bestemming overeenkomstig de wens van de niet van tafel en bed gescheiden echtgenoot, de geregistreerde partner of andere levensgezel, dan wel, bij ontstentenis of onbereikbaarheid van deze, de naaste rechtstreeks bereikbare meerderjarige bloed- of aanverwanten tot en met de derde graad.
2. De gezagvoerder draagt er zorg voor dat een doodgeborene die aan boord van een schip als bedoeld in het eerste lid ter wereld is gekomen overeenkomstig de wens van de ouder wordt bestemd.
3. Indien geen wens als bedoeld in het eerste of tweede lid bekend is en bij of krachtens deze wet niet anders is bepaald, draagt de gezagvoerder er zorg voor dat het lichaam wordt teruggevoerd naar het land van de gewone verblijfplaats van de overledene onderscheidenlijk de ouder van de doodgeborene, teneinde aldaar in de bestemming van het lichaam te voorzien.

4. De gezagvoerder draagt er zorg voor dat het lichaam, afhankelijk van de te verwachten duur van de bewaring aan boord, wordt bewaard:
 - a. gedurende ten hoogste vijf dagen: afgezonderd van de opvarenden;
 - b. gedurende meer dan vijf dagen, maar ten hoogste acht dagen: in een ruimte met een temperatuur van ten hoogste vier graden Celsius, verpakt in een hermetisch gesloten omhulsel;
 - c. gedurende meer dan acht dagen: in een ruimte met een temperatuur van ten hoogste vijftien graden Celsius onder nul, verpakt in een hermetisch gesloten omhulsel.
5. Indien overeenkomstig de eerste volzin van het eerste lid is bepaald dat het lichaam overboord wordt gezet, geschiedt dit niet eerder dan 36 uur na het overlijden onderscheidenlijk het dood ter wereld komen.
6. Indien de gezondheid van de opvarenden dit noodzakelijk maakt of naleving van het eerste tot en met vierde lid redelijkerwijs niet kan worden gevergd, kan de gezagvoerder, na overleg met een arts of, indien geen arts beschikbaar is, met één of meer leden van de bemanning, besluiten het lichaam voor het verstrijken van de in het vijfde lid bedoelde termijn overboord te zetten.
7. Indien het lichaam overboord wordt gezet, wordt het verpakt in een stevig omhulsel en verzwaard met zodanig gewicht dat het lichaam zinkt.
8. Indien aanwijzingen bestaan voor een niet-natuurlijk overlijden of een niet-natuurlijk overlijden redelijkerwijs niet kan worden uitgesloten, verplaatst de gezagvoerder het lichaam niet voordat hij de omstandigheden van het overlijden zoveel mogelijk heeft vastgelegd, voor zover dit onder de gegeven omstandigheden redelijkerwijs mogelijk is.
9. Van het overlijden onderscheidenlijk het dood ter wereld komen, de wijze en duur van de bewaring van het lichaam, de plaats waar en het tijdstip waarop het lichaam overboord is gezet, de redenen daarvoor, het overleg, bedoeld in het zesde lid, en de bevindingen van het in het achtste lid bedoelde onderzoek wordt aantekening gemaakt in het scheepsdagboek.

Artikel 76 Experiment met een nieuwe bestemming

1. Bij algemene maatregel van bestuur kan bij wijze van experiment gedurende ten hoogste vijf jaar worden afgeweken van artikel 3, eerste lid, ten behoeve van wetenschappelijk onderzoek naar de toelaatbaarheid van een nieuwe bestemming van een lichaam.
2. Een experiment als bedoeld in het eerste lid wordt uitsluitend toegestaan indien het voor de beoordeling van de toelaatbaarheid van een nieuwe bestemming noodzakelijk is praktijkervaring op te doen die niet op andere wijze kan worden verkregen. Een lichaam wordt slechts overeenkomstig het experiment bestemd indien de overledene zijn lichaam daartoe uitdrukkelijk heeft bestemd.
3. Een lichaam wordt slechts overeenkomstig een experiment als bedoeld in het eerste lid bestemd met schriftelijk verlov van de burgemeester. Artikel 73, derde lid, tweede en derde volzin, is van overeenkomstige toepassing.
4. Artikel 73, achtste en negende lid, is van overeenkomstige toepassing op het bestemmen van een lichaam overeenkomstig een experiment als bedoeld in het eerste lid.
5. Bij de algemene maatregel van bestuur wordt in ieder geval bepaald:
 - a. het doel van het experiment;
 - b. de instantie die verantwoordelijk is voor de uitvoering van het experiment;
 - c. de duur van het experiment, die niet langer is dan noodzakelijk voor het bereiken van het doel van het experiment;
 - d. de omvang van het experiment;
 - e. de plaats of plaatsen waar het experiment wordt uitgevoerd;
 - f. de wijze waarop de lichamen die overeenkomstig het experiment worden bestemd en de uitvoering van de bestemming worden geregistreerd;
 - g. de wijze waarop wordt omgegaan met de na de bestemming resterende overblijfselen; en
 - h. de wijze waarop toezicht wordt gehouden op de naleving van het bepaalde bij of krachtens dit artikel.
6. Bij of krachtens de algemene maatregel van bestuur kunnen nadere regels worden gesteld over de uitvoering van het experiment.
7. Onze Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties zendt uiterlijk negen maanden voor het einde van de geldingsduur van de algemene maatregel van bestuur aan de Staten-Generaal een verslag over de doeltreffendheid en de effecten van het experiment in de praktijk, alsmede een standpunt over de wenselijkheid van voortzetting van de afwijking anders dan bij wijze van experiment.
8. Een experiment wordt niet verlengd. Voor een experiment dat naar aard en doel overeenkomt met een eerder uitgevoerd experiment kan niet opnieuw toepassing worden gegeven aan het eerste lid.

9. De voordracht voor een krachtens het eerste lid vast te stellen algemene maatregel van bestuur wordt niet eerder gedaan dan vier weken nadat het ontwerp aan beide kamers der Staten-Generaal is overgelegd.

Hoofdstuk 8. Lichaamsdelen

Artikel 77 Aangetroffen lichaamsdelen

1. Indien melding wordt gedaan van het aantreffen van lichaamsdelen, kan een opsporingsambtenaar als bedoeld in artikel 141, onderdelen b en c, van het Wetboek van Strafvordering, onder gezag van de officier van justitie, een onderzoek instellen. Op dit onderzoek zijn de artikelen 15 en 16, eerste lid, van overeenkomstige toepassing.
2. De opsporingsambtenaar kan een deskundige verzoeken onderzoek te verrichten naar de aangetroffen lichaamsdelen.
3. De officier van justitie of de hulpofficier van justitie geeft de aangetroffen lichaamsdelen vrij zodra het onderzoek is voltooid en stelt de bij hem bekende nabestaanden daarvan in kennis. Indien in verband met het aantreffen van lichaamsdelen opsporingsonderzoek wordt verricht, is alleen de officier van justitie bevoegd tot het vrijgeven van de aangetroffen lichaamsdelen.
4. Indien de identiteit van de overledene niet is vastgesteld, draagt de burgemeester zorg voor de bewaring van de lichaamsdelen gedurende ten minste vijftig jaar na het aantreffen daarvan.
5. Op lichaamsdelen die door de officier van justitie of de hulpofficier van justitie zijn vrijgegeven, is artikel 16, tweede en derde lid, niet van toepassing.

Artikel 78 Bestemming lichaamsdeel bij leven

Een persoon van wie een lichaamsdeel bij leven wordt afgescheiden, kan dat lichaamsdeel bij leven een bestemming geven en heeft zeggenschap over de uitvoering daarvan. Op een dergelijke bestemming zijn de artikelen 5 en 6, hoofdstuk 2 en de artikelen 25, 26 en 30 tot en met 34 niet van toepassing.

Hoofdstuk 9. Buitengewone omstandigheden en infectiegevaar

Artikel 79 In- en buitenwerkingstelling regulering bij buitengewone omstandigheden

1. Onverminderd de artikelen 7, eerste lid, en 8, eerste lid, van de Coördinatiewet uitzonderingstoestanden kunnen, als buitengewone omstandigheden dit noodzakelijk maken, bij koninklijk besluit, op voordracht van Onze Minister-President, voor het gehele land of een gedeelte daarvan de artikelen 80, 81 of 82, gezamenlijk of afzonderlijk in werking worden gesteld.
2. Wanneer het in het eerste lid bedoelde besluit is genomen, wordt zo spoedig mogelijk een voorstel van wet aan de Tweede Kamer der Staten-Generaal gezonden over het voortduren van de werking van de bij dat besluit in werking gestelde regels.
3. De regels die op grond van het eerste lid in werking zijn gesteld, worden bij koninklijk besluit, op voordracht van Onze Minister-President, zo spoedig mogelijk buiten werking gesteld:
 - a. als het voorstel van wet door een van beide kamers der Staten-Generaal wordt verworpen; of
 - b. zodra de omstandigheden dit toelaten.
4. Het besluit, bedoeld in het eerste en derde lid, wordt op de daarin te bepalen wijze bekendgemaakt en treedt in werking direct na de bekendmaking. Het besluit wordt zo snel mogelijk na de bekendmaking tevens geplaatst in het Staatsblad, met vermelding van de wijze en datum waarop de bekendmaking heeft plaatsgevonden.

Artikel 80 Regulering bij buitengewone omstandigheden

1. Bij regeling van Onze Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, handelende in overeenstemming met Onze Ministers van Justitie en Veiligheid en van Volksgezondheid, Welzijn en Sport, kunnen regels worden gesteld over:
 - a. een tijdelijk verbod op een bestemming en een individuele of gezamenlijke bestemming als bedoeld in artikel 4, de wilsbeschikking met betrekking tot de bestemming, bedoeld in artikel 6, eerste lid, en de voorziening in de bestemming, bedoeld in artikel 6, tweede en derde lid, waaronder afwijking van de artikelen 4, 5 en 6;
 - b. de maatregelen ten behoeve van het vaststellen van de aard van het overlijden, de doodsoorzaak en de identiteit van de overledene, bedoeld in hoofdstuk 2, waaronder

- afwijking van de artikelen 7 tot en met 24, voor zover het belang van de opsporing van strafbare feiten zich daartegen niet verzet;
- c. de algemene procedures voor de bestemming van lichamen, bedoeld in hoofdstuk 3, waaronder afwijking van de artikelen 25 tot en met 35;
 - d. de verzorging van het lichaam, bedoeld in hoofdstuk 3, paragraaf 4;
 - e. de algemene bepalingen voor de bestemmingen, bedoeld in hoofdstuk 3, paragraaf 7, waaronder afwijking van de artikelen 36 tot en met 40;
 - f. de in de hoofdstukken 4 tot en met 6 geregelde voorzieningen betreffende begraving, crematie en resomatie, waaronder afwijking van de artikelen 41 tot en met 72, met uitzondering van de artikelen 43, 46, 48, 54, 58, 64, 65, 66, 69 en 71, tweede en derde lid, voor zover daarin de artikelen 64 tot en met 66 van overeenkomstige toepassing zijn verklaard op de vaste stof;
 - g. toezicht, handhaving en rechtsbescherming, bedoeld in de hoofdstukken 10 en 11, waaronder afwijking van de artikelen 84 tot en met 94.
2. Bij de regeling kunnen slechts voorzieningen worden geregeld die noodzakelijk zijn om ontwrichting of ernstig dreigende ontwrichting van de vaststelling van de aard van het overlijden, de doodsoorzaak en de identiteit van overledenen of de bestemming van lichamen tegen te gaan dan wel te voorkomen.
 3. De regeling treedt niet in werking voordat deze is bekendgemaakt door plaatsing in de Staatscourant of op een andere door Onze Minister van Binnenlandse Zaken bepaalde wijze.

Artikel 81 Taak commissaris van de Koning

1. Om ontwrichting of ernstig dreigende ontwrichting van de vaststelling van de aard van het overlijden, de doodsoorzaak en de identiteit van overledenen of de bestemming van lichamen tegen te gaan dan wel te voorkomen, kan de commissaris van de Koning de gemeenteraden, burgemeesters, colleges van burgemeester en wethouders of gedeputeerde staten in de provincie aanwijzingen geven over de uitvoering van hetgeen bij of krachtens deze wet van deze organen is gevorderd.
2. Onze Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties kan de commissaris van de Koning opdragen in een concreet geval de in het eerste lid bedoelde aanwijzingen te geven.
3. De commissaris van de Koning verricht de werkzaamheden, bedoeld in het eerste en tweede lid, volgens een door de regering gegeven ambtsinstructie.

Artikel 82 Landelijke uitvoering

Om ontwrichting of ernstig dreigende ontwrichting van de vaststelling van de aard van het overlijden, de doodsoorzaak en de identiteit van overledenen of de bestemming van lichamen tegen te gaan dan wel te voorkomen, kan Onze Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties bevoegdheden van de gemeenteraden, burgemeesters, colleges van burgemeester en wethouders, provinciale staten, commissarissen van de Koning of gedeputeerde staten op grond van deze wet geheel of ten dele aan zich trekken dan wel een andere autoriteit daarmee geheel of ten dele belasten.

Artikel 83 Maatregelen infectiegevaar

De burgemeester van de gemeente waar het lichaam zich bevindt, kan maatregelen treffen om ernstig gevaar voor de volksgezondheid af te wenden, indien een lichaam is besmet met een infectieuze of giftige agens of stof, of er een gegrond vermoeden daarvan bestaat. De burgemeester wint hierbij advies in van de gemeentelijke gezondheidsdienst, bedoeld in artikel 17 van de Wet publieke gezondheid.

Hoofdstuk 10. Toezicht en handhaving

§ 1. Bestuursrechtelijk toezicht en handhaving

Artikel 84 Toezicht door gemeente

1. Met het toezicht op de naleving van het bepaalde bij of krachtens de artikelen 39, 45, 46, 55, 66, vierde lid, en 74, tweede lid, zijn belast de bij besluit van het college van burgemeester en wethouders aangewezen ambtenaren.
2. Van een besluit als bedoeld in het eerste lid wordt mededeling gedaan door plaatsing in de Staatscourant.

Artikel 85 Schriftelijke aanwijzing schouw

1. Indien Onze Minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport van oordeel is dat het bepaalde bij of krachtens artikel 7, eerste of tweede lid, niet wordt nageleefd, kan deze de desbetreffende behandelend arts of forensisch arts een schriftelijke aanwijzing geven.
2. In de aanwijzing geeft Onze Minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport met redenen omkleed aan op welke punten het bepaalde bij of krachtens artikel 7, eerste of tweede lid, niet wordt nageleefd, alsmede de in verband daarmee te nemen maatregelen.
3. Een aanwijzing bevat de termijn waarbinnen de behandelend arts of de forensisch arts de maatregelen dient te treffen.

Artikel 86 Toezicht Inspectie gezondheidszorg en jeugd

1. De ambtenaren van de Inspectie gezondheidszorg en jeugd zijn belast met het toezicht op de naleving van het bij of krachtens de artikelen 7, 17 en 83 bepaalde alsmede van een aanwijzing als bedoeld in artikel 85.
2. De aan de in het eerste lid bedoelde ambtenaren toekomende bevoegdheden, bedoeld in de artikelen 5:16 en 5:17 van de Algemene wet bestuursrecht, hebben mede betrekking op het patiëntendossier van de overledene, de formulieren en verslagen, bedoeld in artikel 7, vierde en zevende lid, en de mededeling en het verslag, bedoeld in artikel 12.
3. Voor zover de behandelend arts of forensisch arts uit hoofde van ambt, beroep of wettelijk voorschrift tot geheimhouding van het patiëntendossier of de genoemde formulieren, verslagen of mededeling verplicht is, kan deze beroepsbeoefenaar deze verplichting, in afwijking van artikel 5:20, tweede lid, van de Algemene wet bestuursrecht, niet inroepen tegenover de in het eerste lid bedoelde ambtenaren. Op deze ambtenaren rust dezelfde geheimhoudingsplicht als op de betrokken beroepsbeoefenaar.

Artikel 87 Bestuursdwang schouw

Onze Minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport is bevoegd tot het opleggen van een last onder bestuursdwang ter handhaving van het bepaalde bij of krachtens artikel 7, eerste lid en tweede lid, en van een krachtens artikel 85 gegeven aanwijzing.

§ 2. Strafbepalingen

Artikel 88 Lichte overtredingen

Met hechtenis van ten hoogste een maand of geldboete van de tweede categorie wordt gestraft:

- 1° overtreding van het bepaalde bij of krachtens de artikelen 7, eerste en derde lid, 8, 10, eerste en derde lid, 11, eerste en tweede lid, 12, eerste lid, 13, eerste lid, 29, eerste, tweede en derde lid, 32 eerste lid, 39, eerste lid, en 40;
- 2° de weigering tot afgifte van een lichaam, bedoeld in artikel 32, derde lid;
- 3° overtreding van artikel 37 of het begraven van een lichaam in strijd met artikel 56, eerste lid;
- 4° het ruimen van een graf in strijd met artikel 47;
- 5° het verrichten van handelingen op een gesloten begraafplaats in strijd met artikel 56, tweede of derde lid;
- 6° het bijzetten van een asbus of stofbus in strijd met het bepaalde bij of krachtens artikel 40, eerste lid, 63 of 71, tweede of vierde lid;
- 7° het verstrooien van de as of vaste stof in strijd met artikel 66, eerste tot en met derde lid, en 71, tweede lid;
- 8° overtreding van het bepaalde krachtens de artikelen 50, 69, 67, 70 en 72, voor zover uitdrukkelijk als strafbaar feit in de zin van dit artikel aangeduid.

Artikel 89 Zware overtredingen

Met hechtenis van ten hoogste drie maanden of geldboete van de derde categorie wordt gestraft:

- 1° het bestemmen, bewaren, wegmaken, vervoeren, vernietigen, ontleden, balsemen, conserverend behandelen of anderszins behandelen van een lichaam in strijd met het bepaalde bij of krachtens de artikelen 6, tweede lid, 16, 25, eerste lid, 30, 31, 35, 41, 45, 58, 69, 73, 74, 75 en 76;
- 2° het geven van verlof tot bestemming in strijd met de artikelen 16, tweede en derde lid, en 25, derde lid;
- 3° het cremeren, resomeren of ontleden van een lichaam voordat dit ingevolge het bij of krachtens de artikelen 27, tweede lid, 28, tweede lid, en 73, zevende lid, bepaalde is toegestaan;

- 4° overtreding van de artikelen 61, 62, 68 en 71, eerste lid;
- 5° het verwijderen of ruimen van een asbus of stofbus in strijd met de artikelen 62, vijfde lid, 64, 65 of 71, derde lid;
- 6° het verrichten van sectie of het verwijderen van delen uit een lichaam in strijd met het bepaalde bij de artikelen 16, eerste lid, en 22 tot en met 24;
- 7° het verhinderen of belemmeren van een schouw of het overlijdensonderzoek dan wel een poging daartoe;
- 8° overtreding van het bepaalde krachtens artikel 76, zesde lid, voor zover uitdrukkelijk als strafbaar feit in de zin van dit artikel aangeduid;
- 9° overtreding van het bepaalde bij of krachtens artikel 80, voor zover uitdrukkelijk als strafbaar feit in de zin van dit artikel aangeduid.

Artikel 90 Misdrijf

Het opzettelijk handelen in strijd met artikel 3, anders dan overeenkomstig een experiment als bedoeld in artikel 76, wordt gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste een jaar of geldboete van de derde categorie.

Artikel 91 Strafrechtelijke kwalificatie

1. De bij of krachtens de artikelen 88 en 89 strafbaar gestelde feiten zijn overtredingen.
2. Het in artikel 90 strafbaar gestelde feit is een misdrijf.

Artikel 92 Ontzetting van beroep

Bij veroordeling wegens het in artikel 90 omschreven misdrijf, kan ontzetting van het in artikel 28, eerste lid, onder 5°, van het Wetboek van Strafrecht vermelde recht worden uitgesproken.

Hoofdstuk 11. Rechtsbescherming

Artikel 93 Spoedeisende procedure

Van een besluit van de burgemeester als bedoeld in artikel 28, artikel 73, derde lid, al dan niet in samenhang met artikel 74, eerste lid, of artikel 76, derde lid, staat binnen 24 uur beroep open bij de commissaris van de Koning, die daarop onmiddellijk beslist.

Artikel 94 Schorsende werking bezwaar en beroep

De werking van een besluit op grond van de artikelen 28, 39, 54, 55, 66, vierde lid, 73, derde lid, al dan niet in samenhang met artikel 74, eerste lid, en artikel 76, derde lid, wordt opgeschort zolang daartegen bezwaar of beroep openstaat of aanhangig is, onverminderd het bepaalde in artikel 46, vierde lid. De werking van een besluit op grond van artikel 38 wordt opgeschort zolang daartegen beroep openstaat of aanhangig is.

Hoofdstuk 12. Overige bepalingen

Artikel 95 Koninklijk huis

1. Deze wet is niet van toepassing op de bestemming van lichamen van overleden leden van het Koninklijk Huis.
2. Onze Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties kan ten aanzien van andere bloed- en aanverwanten van de Koning ontheffing verlenen van bepalingen van deze wet.

Artikel 96 Continentale plat

1. Bij algemene maatregel van bestuur worden regels gesteld over de in deze wet geregelde onderwerpen voor:
 - a. de territoriale zee;
 - b. het aan Nederland grenzende deel van het continentale plat, waarop het Koninkrijk soevereine rechten heeft; en
 - c. landen buiten Nederland voor het geval daar door of vanwege Nederlandse militaire autoriteiten ter uitvoering van een internationale overeenkomst handelingen ten aanzien van deze onderwerpen verricht kunnen worden.

2. In de regels wordt zoveel mogelijk aangesloten bij de in Nederland geldende wettelijke bepalingen.

Artikel 97 Algemene termijnenwet

De Algemene termijnenwet is niet van toepassing op de termijnen, gesteld in de artikelen 27, 32, eerste lid, 62, eerste lid, 73, derde en vijfde lid, en 75, noch op een termijn die met toepassing van artikel 28, eerste lid, wordt gesteld.

Artikel 98 Gemeentelijke regelgeving

De bevoegdheid tot het maken van gemeentelijke verordeningen blijft ten aanzien van het onderwerp waarin deze wet voorziet, gehandhaafd, voor zover die verordeningen niet met deze wet in strijd zijn.

Hoofdstuk 13. Wijzigingsbepalingen

Artikel 99 Wijziging Algemene douanewet

In lijst B van de Bijlage bij de artikelen 1:1 en 1:3 van de Algemene douanewet vervalt "Wet op de lijkbezorging" en wordt in de alfabetische rangschikking ingevoegd:
"Wet bestemming lichamen overledenen".

Artikel 100 Wijziging Algemene pensioen- en uitkeringswet politieke ambtsdragers

De Algemene pensioen- en uitkeringswet politieke ambtsdragers wordt als volgt gewijzigd:

A

In artikel 12, derde lid, wordt "de kosten van de laatste ziekte en van de lijkbezorging" vervangen door "de kosten van de laatste ziekte en van de bestemming van het lichaam van een overledene".

B

In artikel 57, derde lid, wordt "de kosten van de laatste ziekte en van de lijkbezorging" vervangen door "de kosten van de laatste ziekte en van de bestemming van het lichaam van een overledene".

C

In artikel 116, tweede lid, wordt "de kosten van de laatste ziekte en van de lijkbezorging" vervangen door "de kosten van de laatste ziekte en van de bestemming van het lichaam van een overledene".

D

In artikel 137, derde lid, wordt "de kosten van de laatste ziekte en van de lijkbezorging" vervangen door "de kosten van de laatste ziekte en van de bestemming van het lichaam van een overledene".

Artikel 101 Wijziging Algemene wet bestuursrecht

In artikel 1 van bijlage 2 van de Algemene wet bestuursrecht wordt in de alfabetische rangschikking ingevoegd:

Wet bestemming lichamen overledenen: artikel 93

Artikel 102 Wijziging Boek 1 van het Burgerlijk Wetboek

Boek 1 van het Burgerlijk Wetboek wordt als volgt gewijzigd:

A

Artikel 19f wordt als volgt gewijzigd:

1. In het tweede lid wordt "een lijk" vervangen door "een lichaam van een overledene" en wordt "het lijk" vervangen door "het lichaam van een overledene".

2. In het derde lid wordt “het lijk” vervangen door “het lichaam van een overledene”.

B

In artikel 19g, eerste lid, wordt “het lijk” vervangen door “het lichaam van een overledene”.

C

Artikel 19h wordt als volgt gewijzigd:

1. Het tweede lid komt te luiden:

2. De persoon die in de bestemming van het lichaam van een overledene voorziet, kan binnen de termijn bedoeld in artikel 27, eerste lid, van de Wet bestemming lichamen overledenen voor de begraafing, crematie of resomatie door een in het eerste lid bedoelde persoon worden gemachtigd tot het doen van de aangifte. In dit geval kan de aangifte door de gemachtigde ook elektronisch worden gedaan, als deze weg is geopend.

2. Het vijfde lid komt te luiden:

5. Wanneer tot de aangifte bevoegde personen ontbreken of nalaten binnen de in de Wet bestemming lichamen overledenen gestelde termijn voor de begraafing, crematie of resomatie de aangifte te doen, geschiedt deze door of vanwege de burgemeester van de gemeente waar de akte van overlijden moet worden opgemaakt.

D

In artikel 22, tweede lid, wordt “het lijk” vervangen door “het lichaam van een overledene”.

Artikel 103 Wijziging Boek 3 van het Burgerlijk Wetboek

In artikel 288, onderdeel b, van Boek 3 van het Burgerlijk Wetboek wordt “de kosten van lijkbezorging” vervangen door “de kosten van de bestemming van het lichaam van een overledene”.

Artikel 104 Wijziging Boek 4 van het Burgerlijk Wetboek

In artikel 7, eerste lid, onderdeel b, van Boek 4 van het Burgerlijk Wetboek wordt “de kosten van lijkbezorging” vervangen door “de kosten van de bestemming van het lichaam van een overledene”.

Artikel 105 Wijziging Boek 6 van het Burgerlijk Wetboek

In artikel 108, tweede lid, van Boek 6 van het Burgerlijk Wetboek wordt “de kosten van lijkbezorging” vervangen door “de kosten van de bestemming van het lichaam van een overledene”.

Artikel 106 Wijziging Boek 7 van het Burgerlijk Wetboek

Boek 7 van het Burgerlijk Wetboek wordt als volgt gewijzigd:

A

Artikel 720, eerste lid, wordt als volgt gewijzigd:

1. In onderdeel a wordt “de lijkbezorging” vervangen door “de bestemming van het lichaam van een overledene”.

2. Onderdeel b komt te luiden:

b. indien de bestemming van het lichaam van een overledene plaatsvindt in het land waar deze diens woonplaats of gewone verblijfplaats heeft, de kosten van en in verband met het vervoer van het lichaam van de overledene naar de woonplaats of gewone verblijfplaats in dat land, alsmede de kosten van en in verband met de daartoe noodzakelijke opgraving van het lichaam of de resten van het lichaam van de overledene.

B

In artikel 976 wordt “de kosten van lijkbezorging” vervangen door “de kosten van de bestemming van het lichaam van een overledene”.

Artikel 107 Wijziging Boek 8 van het Burgerlijk Wetboek

In artikel 1092 van Boek 8 van het Burgerlijk Wetboek wordt “overeenkomsten tot lijkbezorging” vervangen door “overeenkomsten tot bestemming van het lichaam van een overledene”.

Artikel 108 Wijziging Coördinatiewet uitzonderingstoestanden

Aan de lijsten A en B, behorende bij de Coördinatiewet uitzonderingstoestanden, wordt onder vervanging van de punt aan het slot van de opsomming voor een puntkomma aan de opsomming toegevoegd:

van de Wet bestemming lichamen overledenen: de artikelen 80 tot en met 82.

Artikel 109 Wijziging Gezondheidswet

Aan artikel 44, derde lid, onderdeel h, van de Gezondheidswet wordt een subonderdeel toegevoegd, luidende:

5° een aanwijzing als bedoeld in artikel 85 van de Wet bestemming lichamen overledenen.

Artikel 110 Wijziging Inkwartieringswet

De Inkwartieringswet wordt als volgt gewijzigd:

A

In artikel 19, eerste lid, wordt “een lijk” vervangen door “een lichaam van een overledene”.

B

In artikel 24, tweede lid, wordt “de lijkbezorging” vervangen door “de bestemming van het lichaam van een overledene”.

Artikel 111 Wijziging Kernenergiewet

Artikel 46, tweede lid, onder f, van de Kernenergiewet komt te luiden:

f. het begraven, cremeren, resomeren, bewaren, behandelen of vervoeren van lichamen van overledenen, die mogelijk radioactief besmet zijn,

Artikel 112

[Vervallen]

Artikel 113 Wijziging Omgevingswet

Artikel 12.10, eerste lid, van de Omgevingswet komt te luiden:

1. Bij landinrichting wordt geen wijziging gebracht in de rechten en de gebruikstoestand van:
 - a. begraafplaatsen, crematoria, plaatsen van bijzetting, resomatoria en forensische onderzoeksterreinen als bedoeld in de artikelen 41, eerste lid, 58, 63, eerste lid, onder c, 69 en 74 van de Wet bestemming lichamen overledenen;
 - b. gesloten of gesloten verklaarde begraafplaatsen gedurende de termijn, bedoeld in artikel 56, tweede lid, van de Wet bestemming lichamen overledenen, en de grond van een particulier graf op een zodanige begraafplaats gedurende de in artikel 56, derde lid, van die wet bedoelde periode, anders dan op de in artikel 56, derde lid, van die wet bepaalde wijze; en
 - c. graven of grafkelders als bedoeld in artikel 132 van de Wet bestemming lichamen overledenen.

Artikel 114 Wijziging Overgangswet nieuw Burgerlijk Wetboek

In artikel 150, zevende lid, van de Overgangswet nieuw Burgerlijk Wetboek wordt "Wet op de lijkbezorging" vervangen door "Wet bestemming lichamen overledenen".

Artikel 115 Wijziging Successiewet 1956

In artikel 20, eerste en tweede lid, van de Successiewet 1956 wordt "de kosten van lijkbezorging" telkens vervangen door "de kosten van de bestemming van het lichaam van een overledene".

Artikel 116 Wijziging Uitkeringswet gewezen militairen

In artikel 9, vierde lid, van de Uitkeringswet gewezen militairen wordt "de kosten van de laatste ziekte en van de lijkbezorging" vervangen door "de kosten van de laatste ziekte en van de bestemming van het lichaam van een overledene".

Artikel 117 Wijziging Uitvoeringswet EU-verordeningen grenzen en veiligheid

Artikel 8, vierde lid, van de Uitvoeringswet EU-verordeningen grenzen en veiligheid komt te luiden:

4. Doorzoeking van het gemeenschappelijk identiteitsregister ter identificatie, als bedoeld in artikel 20, vierde lid, van de Verordening interoperabiliteit grenzen en visa en artikel 20, vierde lid, van de Verordening interoperabiliteit politie en justitie samenwerking, asiel en migratie kan plaatsvinden, indien op grond van artikel 3 van de Politiewet 2012 hulp wordt verleend aan hen die deze behoeven of de bevoegdheid bestaat de identiteit van het lichaam van een overledene vast te stellen op de wijze, bedoeld in artikel 55c, vierde lid, van het Wetboek van Strafvordering of artikel 19, eerste lid, van de Wet bestemming lichamen overledenen.

Artikel 118 Wijziging Wet arbeid en zorg

In artikel 4:1, tweede lid, onderdeel b, van de Wet arbeid en zorg wordt "de lijkbezorging van een van zijn huisgenoten of een van zijn bloed- en aanverwanten in de rechte lijn en in de tweede graad van de zijlijn" vervangen door "de bestemming van het lichaam van een van zijn huisgenoten of een van zijn bloed- of aanverwanten in de rechte lijn en in de tweede graad van de zijlijn".

Artikel 119 Wijziging Wetboek van Strafrecht

Het Wetboek van Strafrecht wordt als volgt gewijzigd:

A

Artikel 148 komt te luiden:

Artikel 148

Hij die opzettelijk de geoorloofde toegang tot een begraafplaats, crematorium of resomatorium, of het geoorloofd vervoer van een lichaam van een overledene naar een begraafplaats, crematorium of resomatorium verhindert of belemmert, wordt gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste een maand of geldboete van de tweede categorie.

B

In artikel 150 wordt "een lijk" vervangen door "een lichaam van een overledene" en wordt "een opgegraven of weggenomen lijk" vervangen door "een opgegraven of weggenomen lichaam van een overledene".

C

In artikel 151 wordt "een lijk" vervangen door "een lichaam van een overledene", vervalt "verbrandt," en wordt na "begraaft," ingevoegd "cremeert, resomeert,".

D

In artikel 293, tweede lid, wordt "hiervan mededeling doet aan de gemeentelijke lijkschouwer overeenkomstig artikel 7, tweede lid, van de Wet op de lijkbezorging." vervangen door "hiervan mededeling doet aan de forensisch arts overeenkomstig artikel 11, eerste lid, van de Wet bestemming lichamen overledenen."

Artikel 120 Wijzing Wetboek van Strafvordering

In de artikelen 55c, vierde lid, 151a, achtste lid en 195a, vijfde lid, van het Wetboek van Strafvordering wordt "een lijk" telkens vervangen door "een lichaam van een overledene".

Artikel 121 Wijziging Wet DNA-onderzoek bij veroordeelden

In artikel 2, zesde lid, van de Wet DNA-onderzoek bij veroordeelden wordt "een lijk" vervangen door "een lichaam van een overledene".

Artikel 122 Wijziging Wet op de orgaandonatie

De Wet op de orgaandonatie wordt als volgt gewijzigd:

A

Artikel 16 komt te luiden:

Artikel 16

Bij verkrijging van een orgaan of weefsel uit een lichaam van een overledene geschiedt de schouw, bedoeld in artikel 7 van de Wet bestemming lichamen overledenen, niet door een arts die bij de verwijdering of de implantatie van het orgaan betrokken is.

B

In artikel 17 wordt "niet natuurlijke dood" vervangen door "niet-natuurlijk overlijden" en wordt "artikel 76, tweede lid, van de Wet op de lijkbezorging" vervangen door "artikel 16, eerste lid, van de Wet bestemming lichamen overledenen".

Artikel 123 Wijziging Wet op het Centraal bureau voor de statistiek

In artikel 42a, eerste lid, van de Wet op het Centraal bureau voor de statistiek wordt "artikel 12a van de Wet op de lijkbezorging" vervangen door "artikel 13 van de Wet bestemming lichamen overledenen".

Artikel 124 Wijziging Wet op het notarisambt

Artikel 49a van de Wet op het notarisambt wordt als volgt gewijzigd:

1. Aan het slot van de zin wordt "lijk is begraven of verbrand, met dien verstande dat zodanig uitstel niet meer mag bedragen dan vijf dagen na het overlijden van de erflater" vervangen door "lichaam een bestemming heeft gekregen als bedoeld in artikel 3, eerste lid, van de Wet bestemming lichamen overledenen, met dien verstande dat zodanig uitstel niet meer mag bedragen dan de termijn genoemd in artikel 27, eerste lid, van de Wet bestemming lichamen overledenen".

2. Voor de tekst wordt de aanduiding "1." geplaatst.

3. Er wordt een lid toegevoegd, luidende:

2. In afwijking van het eerste lid kan uitstel van uitgifte van de in artikel 49, eerste lid, bedoelde afschriften, uittreksels en grossen, dan wel uitstel van verlening van inzage geen betrekking hebben op uiterste wilsbeschikkingen over de bestemming van het lichaam na overlijden als bedoeld in artikel 5 van de Wet bestemming lichamen overledenen.

Artikel 125 Wijziging Wet publieke gezondheid

De Wet publieke gezondheid wordt als volgt gewijzigd:

A

Artikel 1 wordt als volgt gewijzigd:

1. Onderdeel o komt te luiden:

lichaam: lichaam van een overledene als bedoeld in artikel 1 van de Wet bestemming lichamen overledenen;

2. In onderdeel u wordt "lijken in de zin van artikel 2, eerste lid, onderdeel a, van de Wet op de lijkbezorging" vervangen door "lichamen in de zin van artikel 1 van de Wet bestemming lichamen overledenen";.

B

In de artikelen 21, tweede lid, 24, tweede lid, 27, derde lid en 28, vierde lid wordt "een lijk" telkens vervangen door "een lichaam" en wordt "het lijk" telkens vervangen door "het lichaam".

Artikel 126 Wijziging Wet schadefonds geweldsmisdrijven

De Wet schadefonds geweldsmisdrijven wordt als volgt gewijzigd:

A

In artikel 3, eerste lid, onder d, wordt "de kosten van lijkbezorging" vervangen door "de kosten van bestemming van het lichaam van een overledene".

B

In artikel 20, tweede lid, wordt "de kosten van lijkbezorging" vervangen door "de kosten van bestemming van het lichaam van een overledene".

Artikel 127 Wijziging Wet toetsing levensbeëindiging op verzoek en hulp bij zelfdoding

De Wet toetsing levensbeëindiging op verzoek en hulp bij zelfdoding wordt als volgt gewijzigd:

A

Artikel 8 wordt als volgt gewijzigd:

1. In eerste lid wordt "het verslag bedoeld in artikel 7, tweede lid, van de Wet op de lijkbezorging" vervangen door "het verslag, bedoeld in artikel 11, derde lid, van de Wet bestemming lichamen overledenen".

2. In het derde lid wordt "de gemeentelijke lijkschouwer" vervangen door "de forensisch arts".

B

In artikel 9, tweede lid, onderdeel b, wordt "indien de situatie zich voordoet als bedoeld in artikel 12, laatste volzin van de Wet op de lijkbezorging" vervangen door "indien de situatie, bedoeld in artikel 16, derde lid, van de Wet bestemming lichamen overledenen, zich voordoet".

Hoofdstuk 14. Slotartikelen

§ 1. Evaluatie

Artikel 128 Evaluatie

Onze Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties zendt in overeenstemming met Onze Minister van Justitie en Veiligheid en Onze Minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport binnen

vijf jaar na de inwerkingtreding van deze wet aan de Staten-Generaal een verslag over de doeltreffendheid en de effecten van deze wet in de praktijk.

§ 2. Overgangsbepalingen

Artikel 129 Overgang schouw

1. De artikelen 3 en 10a van de Wet op de lijkbezorging zoals die luiden direct voorafgaand aan het tijdstip van inwerkingtreding van deze wet blijven van toepassing op schouwen die zijn aangevangen voor dit tijdstip en nog niet zijn afgerond op het moment van inwerkingtreding.
2. Op een schouw als bedoeld in het eerste lid, zijn de artikelen 7, 17, 85, 86 en 87 van deze wet niet van toepassing.

Artikel 130 Overgang invasieve postmortale zorg

Op handelingen als bedoeld in artikel 31, eerste lid, die voor het tijdstip van inwerkingtreding van dat artikel zijn aangevangen en op dat tijdstip nog niet zijn afgerond, is artikel 31 niet van toepassing.

Artikel 131 Overgang vergunningplicht

1. De op het tijdstip van inwerkingtreding van deze wet in gebruik zijnde begraafplaatsen en crematoria worden geacht overeenkomstig de bepalingen van deze wet te zijn aangelegd en opengesteld onderscheidenlijk gevestigd en in werking gesteld te zijn en te beschikken over een vergunning als bedoeld in artikel 39.
2. De grond waarop op het tijdstip van inwerkingtreding van deze wet een begraafplaats of crematorium is gevestigd, wordt geacht op grond van artikel 38 door de gemeenteraad te zijn aangewezen.
3. De op het tijdstip van inwerkingtreding van deze wet geldende ontheffingen, verleend op grond van artikel 33 van de Wet op de lijkbezorging zoals dat luidde onmiddellijk voorafgaand aan het tijdstip waarop artikel 51, tweede lid, van deze wet in werking treedt, worden overeenkomstig artikel 51, tweede lid, geacht te zijn verleend.

Artikel 132 Overgang graven buiten een begraafplaats en grafkelders

1. In graven of grafkelders als bedoeld in artikel 15 van de Wet op de lijkbezorging (Wet van 10 april 1869, *Stb.* 65) kunnen het lichaam van degene die daarvan eigenaar is ten tijde van de inwerkingtreding van deze wet en de lichamen van de leden van diens geslacht worden begraven. In of op deze graven en in deze grafkelders kunnen asbussen en stofbussen, waarin de as onderscheidenlijk de vaste stof van de in de eerste volzin bedoelde lichamen is geborgen, worden bijgezet.
2. Op de in het eerste lid bedoelde graven en grafkelders zijn de artikelen 40, 45, 46, 48 en 49 van toepassing.
3. Bij opheffing van een graf of grafkelder als bedoeld in het eerste lid wordt het register, voor zover dit aanwezig is, overgebracht naar het archief van de gemeente waarin het graf of de grafkelder is gelegen.

Artikel 133 Overgang verklaring van verwaarlozing

Artikel 84a van de Wet op de lijkbezorging, zoals dat luidde onmiddellijk voorafgaand aan de inwerkingtreding van deze wet, blijft van toepassing op graven waarop dat artikel op dat tijdstip van toepassing was.

Artikel 134 Overgang grafrusttermijn

Besluiten van gedeputeerde staten tot verlenging van de grafrusttermijn, vastgesteld krachtens artikel 31, vierde lid, van de Wet op de lijkbezorging, zoals dat luidde onmiddellijk voorafgaand aan de inwerkingtreding van deze wet, worden geacht te zijn genomen krachtens artikel 46, vierde lid, van deze wet.

§ 3. Overige

Artikel 135 Intrekking Wet op de lijkbezorging

De Wet op de lijkbezorging wordt ingetrokken.

Artikel 136 Inwerkingtreding

Deze wet treedt in werking op een bij koninklijk besluit te bepalen tijdstip, dat voor de verschillende artikelen of onderdelen daarvan verschillend kan worden vastgesteld.

Artikel 137 Citeertitel

Deze wet wordt aangehaald als: Wet bestemming lichamen overledenen.

Lasten en bevelen dat deze in het Staatsblad zal worden geplaatst en dat alle ministeries, autoriteiten, colleges en ambtenaren die zulks aangaat, aan de nauwkeurige uitvoering de hand zullen houden.

Gegeven,

De Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties,

De Minister van Justitie en Veiligheid,

De Minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport